

INSTITUUT VOOR INFORMATIERECHT

JAARVERSLAG

2005

English summary included

FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID

UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

**Instituut voor Informatierecht
Rokin 84
1012 KX Amsterdam
Tel.: 020 525 3406
Fax: 020 525 3033
E-mail: ivir@ivir.nl
<http://www.ivir.nl>**

INHOUD

Voorwoord	v
1 INSTITUUTSOVERZICHT	1
1.1 De missie van het Instituut voor Informatierecht	1
1.2 Onderzoeksorganisatie van het Instituut	1
1.3 Onderzoeksstrategie	2
1.3.1 De informatiesamenleving	2
1.3.2 De kern van het onderzoeksprogramma	2
2 PERSONELE INZET: OVERZICHT VAN DE TOTALE INSTITUUTSFORMATIE.....	5
3 ONDERZOEKSCULTUUR AAN HET INSTITUUT	7
3.1 Beleid jonge onderzoekers	7
3.2 Promoties	7
3.3 Internationale onderzoekscultuur	7
3.4 Behoud wetenschappelijke integriteit.....	7
3.5 Documentatie- en onderzoeksondersteuning	7
3.6 Studiebijeenkomsten.....	8
3.7 Workshops, congressen en symposia	9
3.8 Nationale samenwerkingsverbanden	9
3.8.1 ITeR	9
3.8.2 TILT	9
3.8.3 Wetenschappelijke verenigingen en tijdschriftredacties.....	9
3.9 Internationale samenwerkingsverbanden	10
3.9.1 European Audiovisual Observatory	10
3.9.2 Buitenlandse universiteiten.....	10
3.9.3 Internationale wetenschappelijke verenigingen en redacties van internationale publicaties en tijdschriften	11
3.10 Academische reputatie.....	11
4 MAATSCHAPPELIJKE ACTIVITEITEN	13
5 BEDRIJFSVOERING	15
6 BEOORDELING WETENSCHAPPELIJKE ADVIESRAAD	17
7 ONDERZOEKSPROGRAMMA	19
7.1 Algemene theorievorming	19
7.1.1 Algemeen	19
7.1.2 Speerpunten	19
7.1.3 Lopend en in 2005 afgerond onderzoek	20
7.1.4 Belangrijkste resultaten.....	20
7.2 Informatievrijheid.....	21
7.2.1 Algemeen	21
7.2.2 Speerpunten	22
7.2.3 Lopend en in 2005 afgerond onderzoek	22
7.2.4 Belangrijkste resultaten.....	22
7.3 Bescherming van de persoonlijke levenssfeer.....	22
7.3.1 Algemeen	22
7.3.2 Speerpunten	23
7.3.3 Lopend en in 2005 afgerond onderzoek	24
7.3.4 Belangrijkste resultaten.....	24
7.4 Intellectuele eigendom.....	24
7.4.1 Algemeen	24
7.4.2 Speerpunten	25

7.4.3 Lopen en in 2005 afgerond onderzoek	25
7.4.4 Belangrijkste resultaten.....	26
7.5 Commerciële communicatie	26
7.5.1 Algemeen	26
7.5.2 Speerpunten	28
7.5.3 Lopen en in 2005 afgerond onderzoek	28
7.5.4 Belangrijkste resultaten.....	28
7.6 Overheidsinformatie	29
7.6.1 Algemeen	29
7.6.2 Speerpunten	29
7.6.3 Lopen en in 2005 afgerond onderzoek	29
7.6.4 Belangrijkste resultaten.....	30
7.7 Media en telecommunicatie.....	30
7.7.1 Algemeen	30
7.7.2 Speerpunten	31
7.7.3 Lopen en in 2005 afgerond onderzoek	32
7.7.4 Belangrijkste resultaten(oud).....	32
7.8 Resultaten	33
7.8.1. Kwantitatief	33
7.8.2. Kwalitatief: kernpublicaties.....	33
7.9 Publicaties en andere (onderzoeks)activiteiten per medewerker.....	35
8 OPLEIDING.....	53
8.1 Doctoraal-opleiding Nederlands recht: keuzevakken.....	53
8.2 Masteropleiding Informatierecht	54
8.3 Bacheloropleiding Nederlands recht: Informatierecht	54
8.4 Post-Academisch Onderwijs	55
8.5 Gastcolleges.....	55
English summary.....	57
1. The Institute for Information Law	57
2. Research program	57
3. Management and staff	59
4. Publications	60
5. Educational activities.....	63
6. Other important activities in 2005	63
7. Documentation Centre.....	65

Voorwoord

In 2005 vierde het Instituut voor Informatierecht zijn achttiende verjaardag. Maar volwassen was het Instituut al enige tijd. Het afgelopen jaar was er een van stabilisatie. Na de afloop van het ITeR-programma is het Instituut op zoek gegaan naar andere middelen in de tweede en derde geldstroom, en het lijkt daar goed in te slagen. Zo werd van het Ministerie van OCenW een forse subsidie ontvangen om de *Creative Commons* licenties verder te ontwikkelen, in samenwerking met Nederland Kennisland en De Waag.

Hoogtepunten in 2005 waren onder meer de oraties van Jan Kabel (over de rechterlijke beoordeling van commerciële communicatie) en Nico van Eijk (over zoekmachines), en de promotie van Natali Helberger (over toegangscontrole). Zoals het jaarverslag laat zien, leverde het afgelopen jaar daarnaast een groot aantal publicaties op. Een kleine greep: een WRR-studie naar de regulering van de elektronische media, een monografie over Open Source licenties, spraakmakende rapporten en artikelen over de relatie tussen digital rights management en consumentenrecht, de commercialisering van overheidsinformatie, strafrechtelijke uitingsvrijheid, het databankenrecht, DNA-octrooien, enzovoorts.

Het afgelopen jaar was tevens het eerste waarin de door het IViR verzorgde *Masteropleiding Informatierecht* op volle toeren draaide. Niet minder dan 30 studenten afkomstig van universiteiten in heel Nederland volgen dit – voor Nederland unieke – masterprogramma.

Afscheid namen wij, met gemengde gevoelens van spijt en trots, van Lodewijk Asscher, die zijn functie bij het IViR (voorlopig) inruilde voor een loopbaan in de politiek.

P.B. Hugenholtz
directeur

1 INSTITUUTSOVERZICHT

1.1 De missie van het Instituut voor Informatierecht

Het Instituut voor Informatierecht (IViR) bestaat formeel sinds 1989, en heeft zich in de afgelopen 16 jaar ontwikkeld tot het centrale knooppunt in een nationaal en internationaal netwerk van gespecialiseerd rechtswetenschappelijk onderzoek. Het Instituut verenigt in zich alle juridische disciplines die voor dit onderzoek nodig zijn. Het IViR wil een centraal aanspreekpunt en kritisch forum zijn voor het maatschappelijke en politieke debat over de onderwerpen die deel uitmaken van zijn onderzoeksprogramma.

De centrale missie van het Instituut is de ontwikkeling en verdieping van het informatierecht. Informatierecht is een discipline waarin samenkomt een veelheid van rechtsgebieden: intellectuele eigendom, communicatiegrondrechten (privacy en vrijheid van meningsuiting), regulering van overheidsinformatie en commerciële informatie, en marktordening van informatienetwerken (telecommunicatie en media). Het informatierecht is niet aan een informatietechnologie gebonden, maar trekt de lijnen van de oude ('analoge') media door naar de elektronische media (omroep, internet). Het Instituut is internationaal voortrekker geweest in deze benadering en vindt daarin steeds meer navolging in binnen- en buitenland, waarbij de eenzijdige oriëntatie op informatica steeds meer wordt losgelaten.

Het IViR interesseert zich in het bijzonder voor de convergentieprocessen die tussen de verschillende media en distributiefuncties gaande zijn, en de gevolgen hiervan voor recht en beleid. Informatierecht is een normatief concept, dat wil zeggen dat het een normatief kader ontwikkelt voor een wenselijke inrichting van een informatiesamenleving.

1.2 Onderzoeksorganisatie van het Instituut

Prof. mr. P.B. Hugenholtz is sinds 1 januari 2004 wetenschappelijk directeur van het Instituut. Hij wordt in de uitoefening van zijn functie bijgestaan door prof. mr. E.J. Dommering, mw. mr. M.M.M. van Eechoud, dr. N.A.N.M. van Eijk en prof. mr. J.J.C. Kabel. Tezamen vormen zij de directie van het Instituut. De directie is onder meer – zie voor de bedrijfsvoering van het Instituut, hoofdstuk 6 – verantwoordelijk voor het aantrekken, begeleiden en (doen) uitvoeren van het onderzoek. De directie wordt daarin bijgestaan door management-assistente Anja Dobbelsesteen. De onderzoeksportefeuilleverdeling is als volgt:

Algemene gang van zaken	Hugenholtz
Theorie van het informatierecht	Dommering
Informatievrijheid	Dommering
Bescherming van de persoonlijke levenssfeer	Kabel
Intellectuele eigendom	Hugenholtz
Commerciële informatie	Kabel
Overheidsinformatie	Van Eechoud en Kabel
Media en telecommunicatie	Dommering en Van Eijk

1.3 Onderzoeksstrategie

1.3.1 De informatiesamenleving

De informatiesamenleving kan vanuit verschillende gezichtspunten worden gekarakteriseerd:

Het culturele gezichtspunt

De informatiesamenleving bestaat uit de vrije uitwisseling van meningen en de vrije toegankelijkheid van het openbare kennis domein. In dit gezichtspunt staat centraal de organisatie van het openbare debat en de grenzen daarvan. Centrale juridische aandachtspunten zijn: de functie van de vrijheid van meningsuiting en de intellectuele eigendomsrechten voor de cultuur; de organisatie van de media en de inrichting en toegang tot de mediamarkt; de rol van de overheid bij de informatievoorziening; de publieke dienst; de toegankelijkheid van informatie in het publieke domein en de omlijning van dit begrip; de rol van de markt bij de productie en distributie van informatie.

Het economische gezichtspunt

In de informatiesamenleving is kennis het belangrijkste economische goed. Centrale juridische aandachtspunten zijn: het recht van intellectuele eigendom, de onderlinge relatie van de verschillende intellectuele eigendomsrechten en de relatie tussen eigendomsrechten en vrijheidsrechten; nieuwe eigendomsrechten of quasi-eigendomsrechten op informatie; rechtseconomische analyse van oude en nieuwe IE-rechten; de commodificering en vermarkting van informatie in alle aggregatievormen.

Het gezichtspunt van sturing en controle

In de informatiesamenleving worden personen en objecten in toenemende mate door informatie- en communicatietechnologie (ICT) gestuurd en gecontroleerd. Centrale juridische aandachtspunten zijn de privacy en de communicatievrijheid; (persoons)gegevensverzameling voor commerciële en publieke controle- en sturingsdoeleinden; databanken van persoonsgegevens; controle van privé-communicatie; regulering door middel van ICT.

Het gezichtspunt van de netwerksamenleving. De centrale juridische aandachtspunten zijn de organisatie van de (tele)communicatiemarkt; de convergentie tussen inhoud en distributie; de rol van oude en nieuwe 'gatekeepers' in het communicatieproces; horizontale en verticale integratie in de distributieketens; het verdwijnen van de nationale staat als enige gezag- en sturingseenheid; nieuwe reguleringsmechanismen.

1.3.2 De kern van het onderzoeksprogramma

Het informatierecht wordt gedefinieerd als het recht dat de productie, opslag, distributie en gebruik van informatie betreft. Als zodanig werkt het door in de vier hiervoor geformuleerde gezichtspunten, die in onderlinge relatie en onderling verband worden bestudeerd. Het informatierecht bevindt zich dus in een multidisciplinair spanningsveld, waarin culturele, economische, technische en bestuurlijke aspecten samenkomen. Er is een aantal trends aanwijsbaar die dit proces versterken, die hieronder worden benoemd.

Veranderingen in de waardeketen

Voor de digitale revolutie waren productie-opslag-distributie-gebruik helder van elkaar te onderscheiden schakels in de waardeketen. Een auteur of uitgever produceerde, een databank legde vast, een transporteur vervoerde, een gebruiker consumeerde. De exploitatieschema's van het recht van intellectuele eigendom zijn hierop mede gebaseerd. In de wereld van

digitale productie, opslag, distributie en gebruik zijn deze schakels niet zo gemakkelijk meer te onderscheiden. De rol en onderlinge relatie van de schakels verdienen daarom in een netwerksamenleving nieuwe aandacht. Een voorbeeld is de veranderde relatie tussen de producent en de consument van informatie. De afnemer van muziek rekent deze met voorbijgaan van tussenliggende schakels rechtstreeks af met de ‘content-provider’ (producent of databank). Muziekdatabanken worden exploitanten en gaan een eigen rol spelen naast de producenten.

De verandering in de waardeketen heeft ook een verschuiving in de verschillende aandachtsmarkten waarop informatieproducenten en informatiedistributeurs en -verzamelaars opereren tot gevolg. Zij gaan elkanders markten betreden en worden concurrent. Dat heeft ook juridische consequenties.

Convergentie van media en telecommunicatie

Zowel horizontaal als verticaal groeien voorheen gescheiden informatiediensten, -dragers en -infrastructuren naar elkaar toe. Daardoor is het in een netwerksamenleving niet meer mogelijk productie en distributie afzonderlijk te bestuderen; mediarecht en telecommunicatierecht gaan in elkaar over. Distributeurs krijgen mediaverantwoordelijkheden, media maken zich los van distributieplatforms. Distributieplatforms, zoals ‘portals’ en elektronische gidsen, gaan de functies van de klassieke media overnemen. Het verschil tussen pers en elektronische media vervaagt, alsook het verschil tussen individuele toegang en door media gecontroleerde toegang tot openbaar informatiegebruik. Dit heeft ook consequenties voor sturing en controle. Zo rijst de vraag onder welke voorwaarden sturing en controle op inhoud in de daaronder liggende distributielaag kan plaatsvinden. Een voorbeeld is de censuur van via het internet aangeboden informatiediensten door middel van software.

Verandering in communicatiepatronen

Communicatiepatronen plegen volgens het navolgende model te worden voorgesteld.

		Informatieaanbod	
Dienstregeling	<i>Individueel</i>	<i>Centraal</i>	
<i>Individueel</i>	1. Conversatie (voorbeeld: een telefoongesprek)	2. Consultatie (voorbeeld: een individueel zoekpad in een databank)	
<i>Centraal</i>	3. Registratie (voorbeeld: registratie en controle van persoonsgegevens)	4. Allocutie (voorbeeld: omroep)	

De recente ontwikkeling laat een kanteling zien, waarbij registratie en consultatie geleidelijk de belangrijkste communicatievormen worden. Dit geeft ook een cultuuromslag in wat moet worden aangemerkt als openbare communicatie en wat niet en welke regels daarop van toepassing zijn. Conversatie en allocutie blijven wel bestaan, maar worden steeds meer geflankeerd door, en soms zelfs vervangen door, consultatie en registratie. Het internet is

slechts een voorbeeld van een algemene ontwikkeling: een individu neemt deel aan een openbare discussie door een discussiegroep; zijn communicatiehandeling wordt geregistreerd. Hetzelfde geldt voor gebruikshandelingen die worden bestreken door het recht van intellectuele eigendom. Het gevolg is dat iedere communicatiehandeling een tot een individu traceerbare handeling wordt. Hierdoor ontstaan nieuwe raakvlakken tussen het recht van privacy (sturing en controle) en de andere deelgebieden (toegankelijkheid en exclusief gebruik van informatie). Sturing en controle raken verweven met een gebied dat tot voor kort werd gekarakteriseerd door het culturele gezichtspunt.

Openbaar-commercieel

Het scherpe onderscheid tussen een vrij of tegen lage kosten toegankelijk domein (het publiek domein) van informatie dat door alle burgers gedeeld kan worden en een exclusief door eigendomsrechten beschermd domein, vervaagt. Daardoor verandert ook de economie van de informatiesamenleving. In het recht van intellectuele eigendom vervaagt daardoor de grens tussen vrij toegankelijke ideeën en natuurwetten en beschermde bewerkingen en toepassingen. De door de overheid en sommige commerciële partijen geproduceerde openbare gegevens vormen de grondstof voor aanbieders van ‘value-added services’ die deze onbewerkte gegevens in veredelde vorm exploiteren. Deze gegevens zijn onontbeerlijk voor publieke (wetenschappelijke) en commerciële (industriële) toepassingen. Aan steeds meer gegevens wordt een prijs verbonden, waardoor de vrije toegankelijkheid van informatie afneemt.

Internationalisering en horizontalisering van gezagsverhoudingen

Op het terrein van het informatierecht raken de nationale en internationale rechtsorde steeds meer met elkaar verweven. De nationale wetgever wordt gaandeweg een eindstation in een proces van internationale normstelling. Daarnaast komen nieuwe internationale gezagsvormen met een publiek/privaat karakter op, zoals de organisatie van het internet laat zien.

2 PERSONELE INZET: OVERZICHT VAN DE TOTALE INSTITUUTSFORMATIE

In de verslagperiode waren aan het Instituut uit de volgende medewerkers verbonden:

Naam	fte (totaal)	Afdeling
<i>Onderzoekers</i>		
Mr. L.F. Asscher	0,4	IViR ¹
Prof. mr. E.J. Dommering	0,4	IViR
Mw. mr. M.M.M. van Eechoud ²	1,0	IViR
Prof. dr. N.A.N.M. van Eijk	0,6	IViR
Mw. mr. L. Guibault ³	1,0	IViR
Mw. mr. N. Helberger	1,0	IViR
Mr. A.W. Hins	0,3	Staatsrecht ⁴
Prof. mr. P.B. Hugenholtz	0,8	IViR
Prof. mr. J.J.C. Kabel	1,0	IViR
Mr. G.J.H.M. Mom	1,0	IViR
Mr. drs. A.J. Nieuwenhuis	0,2	Staatsrecht
<i>Onderzoekers in Opleiding (AiO's)</i>		
Mr. T. McGonagle	1,0	IViR
Mr. drs. W.A.M. Steenbruggen ⁵	0,6	IViR
Mr. W. Sakulin ⁶	1,0	IViR
Mw. Mr. C.M. Sent	1,0	IViR
<i>Projectonderzoekers</i>		
Mr. dr. S.J.R. Bostyn	0,1	IViR
Mw. mr. C. van Boxtel ⁷	0,5	IViR
Mr. A.H. Ekker	1,0	IViR
Ir. J.C. Fischer	0,8	IViR
Mr. S.M. van Geffen	0,8	IViR
Mw. mr. A. Franken van Bloemendaal ⁸	0,8	IViR

¹ Mr. L.F. Asscher is voor 0,2 fte aangesteld op de 1^e geldstroom en voor 0,2 op de 2^e geldstroom.

² Mw. mr. M.M.M. van Eechoud is voor 0,7 aangesteld op de 1^e geldstroom en voor 0,3 fte op de 2^e geldstroom.

³ Mw. mr. L. Guibault is voor 0,6 fte aangesteld op de 1^e geldstroom en voor 0,4 fte op de 2^e en/of 3^e geldstroom; vanaf 1 juli 2005 is zij aangesteld voor 0,2 fte op 2^e en/of 3^e geldstroom.

⁴ Staatsrecht = vakgroep Staatsrecht. De omvang van de aanstelling van de medewerkers Staatsrecht beslaat alleen de onderzoekstijd bij het Instituut.

⁵ Mr. drs. W.A.M. Steenbruggen is per 16 juli uit dienst en zal in 2006 promoveren.

⁶ Mr. W. Sakulin is vanaf 1 februari in dienst.

⁷ Mw. mr. C. van Boxtel is per 1 februari uit dienst.

Mw. mr. S. Gorini ⁹	0,8	IViR
Mw. mr. M.M. Groenenboom ¹⁰	0,2	IViR
Mr. ir. M.J. Konert	0,8	IViR
Mw. mr. A.T. Ottow ¹¹	0,4	IViR
Mw. mr. D.A. Rossini ¹²	0,8	IViR
Mw. mr. N. Sitompoel ¹³	1,0	IViR
<i>Student-Assistent</i>		
Mw. M. Bakker ¹⁴	0,4	IViR
<i>Medewerkers Documentatiecentrum</i>		
Mw. drs. E. Caneda Cabrera	1,0	IViR
Mw. R.M. van der Waal	0,6	IViR
<i>Assistentie Management</i>		
Mw. A.G.J.M. Dobbelsteen	1,0	IViR
Mw. M.M. Truijens	0,4	IViR
<i>Redactiesecretariaat Mediaforum/AMI</i>		
Mw. mr. C.J. Flentrop	0,4	IViR
<i>Gastonderzoekers</i>		
Mr. E.R. Vollebregt	0,0	Clifford Chance
Mw. mr. M. Ashidate	0,0	Tohoku University (Japan)
<i>Fellows</i>		
Mw. mr. B.M. Vroom-Cramer	0,0	Rechtbank Amsterdam
Mr. W.F. Korthals Altes	0,0	Hof Arnhem
<i>Honorary Professor</i>		
Mw. prof. P. Samuelson	0,0	University of California, Berkeley (US)

⁸ Mw. mr. A. Franken van Bloemendaal is vanaf 1 juli in dienst.

⁹ Mw. mr. S. Gorini is per 1 mei uit dienst.

¹⁰ Mw. mr. M.M. Groenenboom is vanaf 1 januari in dienst.

¹¹ Mw. mr. A.T. Ottow was tot 1 november gastonderzoeker en is vanaf 1 november in dienst.

¹² Mw. mr. D.A. Rossini is vanaf 1 april in dienst.

¹³ Mw. mr. N. Sitompoel is per 1 juni uit dienst en zal in 2006 promoveren.

¹⁴ Mw. M. Bakker is vanaf 18 oktober in dienst.

3 ONDERZOEKSCULTUUR AAN HET INSTITUUT

3.1 Beleid jonge onderzoekers

Binnen het Instituut is een mix tot stand gebracht tussen eerste geldstroomonderzoek (wetenschappelijke staf en AIO's), tweede geldstroomonderzoek dat resulteert in dissertaties, en projectonderzoek uitmondend in wetenschappelijke publicaties. Daardoor is de gewenste flexibiliteit bereikt om veelbelovende jonge afgestudeerden voor korte of langere tijd aan het Instituut te binden. De combinatie projectonderzoekenpromovendus heeft in enkele gevallen al geleid tot wat wel 'snaio' (snelle aio) wordt genoemd. Na een introductietijd als projectonderzoeker wordt de onderzoeker aangesteld op een Aio-plaats waarvoor het gewone vierjarig budget beschikbaar is voor de afronding van een promotieonderzoek in doorgaans de helft van die tijd.

3.2 Promoties

Het Instituut streeft er naar een constante stroom van dissertaties op te leveren. In het verslagjaar lopen drie AIO-onderzoeken en drie tweede geldstroomprojecten die moeten uitmonden in een dissertatie. De vaste staf van het Instituut begeleidt ook (als promotor) buitenpromovendi en (vaak als co-promotor) promovendi aan andere faculteiten. In de verslagperiode werden twee buitenpromovendi en een promovendus aan een andere faculteit begeleid.

3.3 Internationale onderzoekscultuur

Het informatierecht is naar zijn aard internationaal. Medewerkers zijn afkomstig uit Nederland, maar – op dit moment – ook uit Duitsland, Oostenrijk, Italië, Canada, Spanje, Ierland en België. Daarnaast verblijven buitenlandse onderzoekers vaak voor korte of lange tijd aan het Instituut om een artikel of een dissertatie voor te bereiden. Samenwerking met buitenlandse instituten en activiteiten voor internationale wetenschappelijke verenigingen, bevorderen een internationaal onderzoeksklimaat en netwerk dat voortdurend vruchten afwerpt in de vorm van internationale bekendheid en publicaties in buitenlandse bronnen. Artikelen en promoties zijn vaak Engelstalig.

3.4 Behoud wetenschappelijke integriteit

Het derde geldstroomonderzoek wordt hoofdzakelijk verricht in opdracht van publieke instellingen (ministeries, Raad voor Cultuur, Europese Commissie, Raad van Europa e.d.) en uitgevoerd op basis van dezelfde kwaliteitscriteria als eerste en tweede geldstroomonderzoek. Het Instituut verricht slechts onderzoek in opdracht van derden dat qua inhoud en diepgang past binnen het onderzoeksprogramma van het Instituut. Onderzoek dat in opdracht van derden is verricht, wordt steeds onder verantwoordelijkheid van het Instituut gepubliceerd.

3.5 Documentatie- en onderzoeksondersteuning

Het IViR beschikt over een Documentatiecentrum (DC), dat ten behoeve van het onderzoek wetenschappelijke informatie selecteert, verwerft, ontsluit en beschikbaar stelt aan IViR-onderzoekers. Het Documentatiecentrum is toegankelijk voor studenten en derden. Het is uniek door zijn collectie buitenlandse tijdschriften en grijze literatuur op het terrein van het informatierecht. Daarnaast verzorgt het Documentatiecentrum een regelmatige

nieuwsvoorziening op de website www.ivir.nl, die onder meer toegang geeft tot de informatierechtscatalogus. Op de website is verder informatie te vinden over het Instituut en zijn medewerkers, en worden de onderzoeksresultaten zoveel mogelijk full-text beschikbaar gesteld. Ook worden er actuele dossiers bijgehouden. De internetactiviteiten van het IViR worden gesponsord door internetprovider XS4all.

Het Documentatiecentrum is een specialistische voorziening met een aanvullende functie ten opzichte van de bibliothecaire voorzieningen van de Universiteitsbibliotheek en de Algemene Juridische Bibliotheek van de UvA. Het Documentatiecentrum levert ook voor de studenten die onderwijs aan het Instituut volgen of die hun afstudeerscriptie wijden aan een informatierechtelijk onderwerp een belangrijke bron van kennis, waarvan frequent gebruik wordt gemaakt.

De ruimte waarin het Documentatiecentrum is gevestigd fungeert als locatie voor de maandelijkse 'leestafel-lunches', waarop de medewerkers buitenlandse literatuur bespreken, en voor de maandelijkse 'spreektafels': studiebijeenkomsten waarop gastsprekers uit binnen- en buitenland voordrachten houden over informatierechtelijke onderwerpen. Ook vinden de workshops die het IViR regelmatig organiseert in het kader van lopend onderzoek meestal plaats in het Documentatiecentrum.

3.6 Studiebijeenkomsten

Het Instituut organiseerde in 2005 een aantal studiebijeenkomsten voor de eigen medewerkers en voor belangstellenden van buiten het Instituut, de zogeheten 'Spreektafels'. Inleidingen werden gehouden door eigen medewerkers en door binnen- en buitenlandse deskundigen. In het verslagjaar vonden onderstaande studiebijeenkomsten plaats:

- 21 januari: Wouter Hins (Instituut voor Informatierecht/Staatsrecht)
De toekomst van de publieke omroep.
- 21 februari: Wouter Gekiere (Europees Parlement)
Europese dienstenrichtlijn.
- 18 maart: Ad van Loon (Vecai)
Het einde van het omroeptijdperk: Gevolgen voor de regelgeving.
- 22 april: Natali Helberger (Instituut voor Informatierecht)
Conditional Access to Information.
- 13 mei: Mei Ning Yan (Department of Journalism van de Hong Kong Baptist University)
Regulation of foreign television in China.
- 24 juni: Klaus Beekman (Universiteit van Amsterdam/Faculteit der Geesteswetenschappen)
Poëtische opvattingen op het literaire en juridische veld.
- 23 september: Stefan Bechtold (Max Planck Instituut)
On Peer-to-Peer and Product Design.

- 28 oktober: Eric Daalder (Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn)
Toegang tot overheidsinformatie. Het grensvlak tussen openbaarheid en vertrouwelijkheid.
- 25 november: Joost Smiers (Hogeschool voor de Kunsten Utrecht)
Imagining a world without Copyright.
- 16 december: Jacob Kohnstam (College Bescherming Persoonsgegevens)
Van vertrouwen naar wantrouwen als grondhouding.

3.7 Workshops, congressen en symposia

Op 9 april organiseerde het IViR in samenwerking met het European Audiovisual Observatory een rondetafelbijeenkomst over ‘*Must carry*’ obligations.

Op 28 mei vond de derde INDICARE Workshop plaats in Amsterdam, georganiseerd door het IViR, over *Fair DRM Use*.

Op vrijdag 17 juni sprak prof. N.A.N.M. van Nico zijn oratie uit bij de aanvaarding van het ambt van bijzonder hoogleraar in het Media en Telecommunicatierecht. De titel van zijn oratie luidde: *Zoekmachines: zoekt en gij zult vinden? Over de plaats van zoekmachines in het recht.*

Eveneens op vrijdag 17 juni sprak prof. J.J.C. Kabel zijn oratie uit bij de aanvaarding van het ambt van hoogleraar Informatierecht, in het bijzonder het recht van commerciële informatie. De titel van zijn oratie luidde: *Rechter en publieksopvattingen: Feit of Fictie? Over de beoordeling door de rechter van commerciële communicatie.*

3.8 Nationale samenwerkingsverbanden

3.8.1 ITeR

Het onderzoeksprogramma van het Instituut past goed in het Nationaal Programma Informatietechnologie en Recht (ITeR). Het Instituut heeft in het verslagjaar opnieuw een forse bijdrage aan ITeR geleverd. Ook dit jaar is weer een belangrijk deel van de onderzoekstijd uit de eerste geldstroom ingezet voor de begeleiding en structurering van deze bijdragen.

3.8.2 TILT

Het voormalige Centrum voor Recht, Bestuur en Informatisering (CRBI) van de Universiteit van Tilburg, thans het Tilburg Institute for Law, Technology, and Society (TILT) en het Instituut werken vanaf juni 2001 structureel samen. De twee instituten beogen met de samenwerking het wetenschappelijk onderzoek en onderwijs op het terrein van informatierecht en computerrecht te versterken en uit te breiden.

3.8.3 Wetenschappelijke verenigingen en tijdschriftredacties

Medewerkers van het Instituut zijn (bestuurs)lid of medewerker van de volgende nationale wetenschappelijke verenigingen en tijdschriftredacties:

Nederlandse Jurisprudentie

Ars Aequi. Juridisch Studentenblad

Computerrecht. Tijdschrift voor Informatica, Telecommunicatie en Recht

IER. Tijdschrift voor Intellectuele Eigendom en Reclamerecht

AMI. Tijdschrift voor Auteurs-, Media- en Informatierecht

Mediaforum. Tijdschrift voor Media- en Communicatierecht

Vereniging voor Auteursrecht

Vereniging voor Intellectuele Eigendom

Vereniging voor Mededingingsrecht

Vereniging voor Reclamerecht

Vereniging voor Media- en Communicatierecht

3.9 Internationale samenwerkingsverbanden

3.9.1 European Audiovisual Observatory

Sinds 1994 is het IViR een officiële partner van het *European Audiovisual Observatory* van de Raad van Europa in Straatsburg. Op grond van het met het Observatory afgesloten *partnership agreement* is het Instituut onder meer verantwoordelijk voor het leveren van bijdragen aan *IRIS*, de maandelijkse nieuwsbrief van het Observatory. Deze bijdragen betreffen relevante juridische ontwikkelingen op het gebied van de audiovisuele media in de landen van de Raad van Europa en de Europese Unie. De bijdragen uit West-Europa worden geleverd door medewerkers van het Instituut en door correspondenten uit het netwerk dat het Instituut heeft opgebouwd. Daarnaast worden in samenwerking met het Observatory regelmatig workshops georganiseerd.

3.9.2 Buitenlandse Universiteiten

Met de onderstaande buitenlandse universitaire instituten bestaan personele banden en wordt op ad hoc basis samengewerkt aan onderzoeksprojecten.

Institut für Informationsrecht van de Universität Karlsruhe: de Directeur: Prof. Dr. Thomas Dreier was samen met Hugenholtz de promotor van Dr. M. Senfleben. Verder werkt Hugenholtz samen met Dreier aan een *Concise Commentary on European Copyright Law* (te verschijnen in 2006).

Norwegian Research Centre for Computers and Law (NRCCL): IViR en NRCCL organiseren jaarlijks een 'Columbanus Symposium' over een actueel onderwerp op het terrein van IE en ICT.

Max-Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law: met een aantal medewerkers van het Max-Planck Instituut bestaan nauwe werkcontacten. Hugenholtz heeft zitting in de Fachbeirat (Wetenschappelijke raad van toezicht) van het MPI, en doceert aan het Munich Intellectual Property Law Centre dat aan het MP is geliëerd. Van Echoud werkt mee aan het Private International Law Project.

Institute of European Media Law (EMR): het IViR werkt samen met dit instituut aan rapporten voor de Europese Commissie en aan een handboek over het Europese recht met betrekking tot audio-visuele media.

University of Haifa School of Law: Prof. Niva Elkin Koren en Prof. Eli Salzberger van de Haifa School of Law werken samen aan een ITeR-studie over the law & economics of intellectual property. Beiden zijn regelmatig te gast op het IViR.

University of California at Berkeley: Prof. Pamela Samuelson van de University of California is honorair hoogleraar bij de UvA. Met deze universiteit bestaan veel contacten en uitwisseling van onderzoekers.

Katholieke Universiteit Leuven, Centrum voor Recht en Informatica: gezamenlijke publicaties, met name op het terrein van overheidsinformatie.

Hugenholtz is adjunct Professor of Law aan de Monash University te Melbourne, Australië.

3.9.3 Internationale wetenschappelijke verenigingen en redacties van internationale publicaties en tijdschriften

Hugenholtz is Editor in Chief van de International Board of Editors van de Information Law Series, uitgegeven door Kluwer Law International. Guibault is correspondent voor *Computer Law Review International* (Duitsland) en redacteur en nationaal rapporteur – Trento Project Common Core of European Private Law (Boundaries of Intellectual Property). McGonagle is lid van de redactie van IRIS. Legal Observations of the European Audiovisuel Observatory. Kabel is lid van het Comité Scientifique de Ligue International du Droit de la Concurrence (LIDC). Helberger is lid van de redactie van de INDICARE Monitor en evenals Gorini correspondent van IRIS. Bostyn is lid van het Legal Committee en van het Steering Committee of Transbig, een door de EC gefinancierd internationaal borstkanker onderzoeksproject; hij is voorts lid van de High Level Group 3% BNP wetenschappelijk onderzoek (uitvoering Lissabon agenda) opgericht door de Belgische federale minister voor Economie en Wetenschapsbeleid.

3.10 Academische reputatie

Het Instituut staat nationaal en internationaal bekend als toonaangevend voor het onderzoek op het terrein van het informatierecht. Dat blijkt onder meer uit bovengenoemde nationale en internationale contacten, uit de frequentie waarmee de website van het Instituut wordt geraadpleegd en uit de mate waarin medewerkers van het Instituut worden gevraagd om bijdragen te leveren aan nationale en internationale publicaties en symposia (zie daartoe het overzicht van wetenschappelijke activiteiten per medewerker, opgenomen in paragraaf 7.9).

4 MAATSCHAPPELIJKE ACTIVITEITEN

Medewerkers van het Instituut nemen intensief deel aan het maatschappelijk debat dat in de media wordt gevoerd over de onderwerpen van hun vakgebied. Zij zijn veel gevraagd in kranten-, radio- en televisie-interviews en publiceren zelf in kwaliteitskranten en andere niet-juridische media. Verder vervullen zij functies op maatschappelijke terreinen zoals de politiek, rechterlijke macht, geschillencommissies en andere toezichthoudende instanties, museale adviescommissies, hoger onderwijs en het theater. Men zie voor een volledige opsomming paragraaf 7.9 van dit verslag.

5 BEDRIJFSVOERING

De taken op het terrein van Onderzoek, Onderwijs en Management zijn als volgt verdeeld.

Algemene leiding, voorzitter directie-overleg, onderzoeksbeleid, vertegenwoordiging in facultaire en universitaire gremia, externe en internationale relaties: Hugenholtz (directeur), voor wat betreft relationele aspecten naar buiten toe en externe relaties bijgestaan door Asscher en in het algemeen door Dobbelsteen (assistent-manager)

Wetenschappelijke ondersteuning: Dommering

Wetenschappelijke verslaglegging: Kabel

Onderwijs: Kabel

Financiën en automatisering: Van Eijk

Documentatiecentrum en website, afwikkeling ITeR, signalering subsidies en tweede/derde geldstroom en personeelszaken: Van Eechoud

Huisvesting: Dobbelsteen (assistent-manager)

6 BEOORDELING WETENSCHAPPELIJKE ADVIESRAAD

De Wetenschappelijke Adviesraad van het IViR bestaat uit de volgende leden:

Prof. dr. J.C. Arnbak	-	OPTA
Mw. mr. I. Brakman	-	Commissariaat voor de Media
Drs. M. Daamen	-	Stadsschouwburg Amsterdam
Ir. P.P. 't Hoen	-	ICT-Forum
Prof. dr. ir. E. Huizer	-	NOB
Mr. P.J. Hustinx	-	Europees Toezichthouder voor gegevensbescherming
Dr. B. Knapen	-	PCM Uitgevers
Drs. L. Lichtenberg	-	Bedrijfsfonds voor de Pers
Prof. mr. J.A. Peters	-	Universiteit van Amsterdam
Mr. W. Wanrooij	-	BUMA
Mw. drs. M.M. van Zuijlen	-	Deloitte & Touche, Human Capital Group

De Raad fungeert als een kritisch klankbord en doet suggesties voor het onderzoeksprogramma. Zij komt eenmaal per jaar bijeen, doorgaans naar aanleiding van het jaarverslag. Het oordeel van de Raad in de bijeenkomst van 18 april 2005 over het concept-jaarverslag 2004 luidde als volgt.

De Raad zag een sterke positie van het Instituut op de terreinen auteursrecht en media- en telecommunicatierecht. De techniek-onafhankelijke benadering in het programma draagt daar in de ogen van de Raad aanzienlijk toe bij. Een herformulering van de indeling van het onderzoekprogramma achtte zij echter niet raadzaam, omdat het programma anders te abstract zou worden en de wervingskracht en de mogelijkheden van externe beoordeling in gevaar zou kunnen komen. Wel pleitte zij, gelet op de maatschappelijke ontwikkelingen terzake, voor een samenvoeging van de onderdelen media- en telecommunicatierecht. De Raad beval een verdergaande profilering van ambities aan in de vorm van speerpunten per onderdeel. Zij zag een sterke internationalisering in het onderzoek van het Instituut, zowel bij de samenstelling van het personeel als bij de keuze van de onderzoeksonderwerpen en meende dat die dan ook beter over het voetlicht moest worden gebracht. Zij pleitte tenslotte voor meer onderzoek op het terrein van onder meer mediaconcentratie, informatievrijheid en kennisbevordering voor nationale rechters op het terrein van besluiten van toezichthouders op media en telecommunicatie, bijvoorbeeld door internationaal geannoteerde nationale uitspraken.

7 ONDERZOEKSPROGRAMMA

De hierboven onder paragraaf 1.3 geschetste trends en ontwikkelingen manifesteren zich in alle deelterreinen van het informatierecht. Het onderzoeksprogramma van het IViR bestaat uit een zevental (hoofdzakelijk positiefrechtelijk) gedefinieerde onderdelen, die elkaar ten dele overlappen. Binnen alle deelterreinen zijn nieuwe, veelal door de digitalisering ingegeven ontwikkelingen aan te wijzen waarop het onderzoek zich concentreert, zonder het ‘analoge’ informatierecht uit het oog te verliezen.

7.1 Algemene theorievorming

7.1.1 Algemeen

De convergentie tussen informatiediensten, -dragers en -infrastructuren heeft ingrijpende gevolgen voor het informatierecht in zijn volle breedte. Traditionele, op de aard van het medium of de techniek georiënteerde onderscheidingen tussen de deelgebieden van het informatierecht vallen weg of vervagen, en vragen om nieuwe rechtstheoretische afbakening.

In de theorie van het informatierecht krijgt verder een centrale plaats de inrichting van nieuwe informatietransacties. Zowel de theorieën over de klassieke grondrechten als die over intellectuele eigendomsrechten gaan uit van de communicatiepatronen ‘conversatie’ (van individu naar individu) en ‘allocutie’ (van centraal punt naar homogeen publiek); begrippen als ‘openbaarmaking’ en ‘openbare communicatie’ zijn hierop gebaseerd. Ook gaan ze uit van een tweedeling tussen immateriële openbaarmaking en distributie van informatie op tastbare dragers; deze tweedeling lijkt echter achterhaald. Een andere omwenteling is dat de informatierelaties die werden beheerst door in publiek recht verankerde regels, waarin waarden als eigendom, vrijheid en privacy werden beschermd, in toenemende mate worden geregeld in contractuele verhoudingen.

De algemene theorie van het informatierecht houdt zich in de eerste plaats bezig met de institutionele organisatie van het informatievoorzieningsproces. Onderzocht wordt hoe klassieke functies, zoals productie en distributie van informatie in nieuwe communicatiestructuren (zoals het internet), een andere plaats vinden. Daarnaast wordt de rol van nieuwe functies onderzocht, zoals de zoek- en ordeningsfuncties in omvangrijke databestanden. Voorts wordt gekeken welke gevolgen dit heeft voor de commerciële organisatie van de informatiemarkt en de rol die de overheid daarin moet spelen. Tenslotte zal dit in alle gebieden moeten leiden tot een herijking van het begrippenapparaat.

In de navolgende paragrafen wordt het onderzoeksveld nog onderverdeeld in de ‘oude’ gebieden, hetgeen bij het historisch gevormde positieve recht dat object van studie vormt onvermijdelijk is. Het speerpunt van het onderzoek in de algemene theorievorming voor de komende jaren is de grensoverschrijdende begripsvorming, waarin de positiefrechtelijke deelgebieden steeds meer worden losgelaten.

7.1.2 Speerpunten

De ontwikkeling van nieuwe, het positieve recht overstijgende begrippen met betrekking tot toegang, controle en exclusiviteit van informatie, en met betrekking tot de organisatie van informatievoorzieningsprocessen.

7.1.3 Lopend en in 2005 afgerond onderzoek

Eerste geldstroom

- *De onbevangenheid van telecommunicatie in het digitale tijdperk*

Projectleiders: Dommering en Nieuwenhuis

AIO onderzoeker: Steenbruggen

Einddatum: eind 2005, begin 2006

- *Conditional Access to Information*

Projectleiders: Dommering en Van Eijk

AIO: Helberger

Einddatum: 10 juni 2005 (promotie)

- *Inleiding Informatierecht*

Projectleider: Kabel en Mom

Onderzoekers: Asscher, Van Eijk, Hins, Hugenholtz, Kabel en Mom

Einddatum: begin 2006

- *Revisie Handboek Informatierecht 2000*

Onderzoeker: Dommering

Einddatum: eind 2006.

Tweede geldstroom

De financiering van onderzoek op dit terrein geschiedt verder voornamelijk door inkomsten uit de tweede geldstroom in het kader van het door NWO gefinancierde programma Nationaal Programma Informatietechnologie en Recht (ITeR). Het gaat daarbij om de volgende projecten:

- *Code as Code*

Projectleider: Dommering

Uitvoering: Asscher, Helberger, Fischer en Lambers

Deadline: eindrapport goedgekeurd

- *Commodificering van Informatie*

Projectleider: Hugenholtz

Uitvoering: Guibault en Van Eechoud

Deadline: tussenrapportage goedgekeurd

- *Regulering van communicatienetwerken*

Projectleider: Dommering en Theeuwes (Faculteit der Economische Wetenschappen en Econometrie)

Phd Onderzoeker: Van Geffen

Deadline: januari 2006

- *Netwerkvormend onderzoek*

Projectleider: Dommering en Van Eijk

Onderzoeker: Konert

Deadline: eind 2006

7.1.4 Belangrijkste resultaten

Het Instituut schreef ten behoeve van de WRR een rechtsvergelijkend onderzoek naar de regulering van de elektronische media, waaraan Asscher, Van Eijk en Kabel meewerkten (*De regulering van media in internationaal perspectief*). De grote aandacht voor hetzelfde onderwerp inspireerde Dommering tot een economisch-juridische analyse naar de doelstellingen van dit soort regulering en de onmogelijkheid om er in de toekomst op dezelfde voet mee om te gaan ('Bestaan er in de toekomst nog gereguleerde publieke elektronische

media', in: W.A. Dolfsma & R. Nahuis (red.), *Media & Economie, Markten in Beweging en een overheid die stuurt zonder kompas*). De belangrijkste bijdrage was ongetwijfeld het proefschrift van Helberger: *Controlling Access to content. Regulating Conditional Access in Digital Broadcasting*, In deze studie onderzoekt zij de wijze waarop de overheid de toegang tot zogenaamde voorwaardelijke toegangssystemen (met de focus op betaaltelevisie) vanuit het perspectief van de vrijheid van meningsuiting moet veilig stellen.

7.2 Informatievrijheid

7.2.1 Algemeen

De klassieke waarden van de vrijheid van meningsuiting in relatie tot andere vrijheden (godsdienstvrijheid en privacy) blijven hoog op de onderzoeksagenda staan. Europa zal de komende decennia mede ten gevolge van grote migratiebewegingen een hernieuwde confrontatie tussen culturen en levensovertuigingen doormaken. De vanzelfsprekendheid van nationale grensoverschrijding van informatiestromen en de verdere internationalisering van rechtsbetrekkingen versterken dit proces. Het grondrecht van de vrijheid van meningsuiting zal daarbij opnieuw op de proef worden gesteld.

De individualisering van communicatiepatronen en het daardoor uiteenvallen van het publiek noopt tot het opnieuw doordenken van begrippen als openbaarheid, openbaarmaking, publiek, recht op toegang, ontvangstvrijheid, etc. De onafhankelijkheid van overheids- en commerciële macht blijft hiernaast een onderzoeksthema. Speerpunt voor de komende jaren is het onderzoek naar de juridische vrijheid van het openbare debat in de nieuwe elektronische en culturele omgeving.

Openbaarheid van bestuur en openbare toegankelijkheid van informatie vormen een breed onderzoeksthema dat aan belang wint in een samenleving die gekenmerkt wordt door commodificering van informatie. Hiermee wordt bedoeld dat feiten en (half) bewerkte data in toenemende mate van het publiek domein worden uitgesloten. Dit is een nieuw grensoverschrijdend thema, dat al zo ver is ontwikkeld dat het hierna afzonderlijk als nieuw gebied wordt beschreven.

Onder positieve verplichtingen wordt verstaan dat op de overheid verplichtingen rusten om de verwerkelijking van de met grondrechten beoogde doelen te bevorderen. Vooral onder invloed van Europese normen heeft de nationale overheid steeds meer taken op dit gebied gekregen. In de sfeer van het recht van vrije meningsuiting vonden deze plichten van oudsher hun verankering in de regulering van de omroep en in openbaarheidswetgeving. Door de geschetste convergentieprocessen vervagen die aanknopingspunten. Dat betekent dat het onderzoek erop gericht moet zijn om terzake een nieuwe rol van de overheid te formuleren. Dit is een belangrijk speerpunt in het onderzoek voor de komende jaren.

De botsing tussen privacy en openbaarheid in een steeds meer door elektronische media gedreven samenleving en de toenemende roep om publieke verantwoording van personen werkzaam in publieke of commerciële functies dwingen tot verdere uitdieping van de relatie tussen privé-leven en openbare communicatie over personen en instellingen.

Door de opmars van het internet is sprake van een toenemende individualisering van het media- en informatiegebruik. Deze geleidelijke verschuiving naar een vraag-georiënteerd gebruik maakt dat de bestaande concepten van mediaregulering niet meer goed passen.

Bovendien ontstaan nieuwe mediafuncties op het niveau van zoeken en selecteren van informatie die nieuwe vragen oproepen met betrekking tot de bescherming van objectiviteit en onafhankelijkheid. Nieuwe partijen die voorheen tot de telecommunicatie- of andere distributiesectoren behoren betreden dit nieuwe speelveld.

Het niet meer aan een staatsterritoir gebonden elektronische informatieaanbod en -gebruik voegt een nieuwe dimensie toe aan het onderzoek naar internationale regulering van informatiestromen.

7.2.2 Speerpunten

Het openbaar debat in de nieuwe elektronische en culturele omgeving, een niet mediagebonden informatiebeleid van de overheid, nieuwe intermediairs in het informatievoorzieningsbeleid.

7.2.3 Lopend en in 2005 afgerond onderzoek

Eerste geldstroom

- *The underexplored nexus between Freedom of expression and minority rights*

Projectleider: Dommering, Van Eijk en G. Gilbert (University of Essex)

AIO: McGonagle

Deadline: eind 2006

- *Annotatie NJ van uitspraken van EHRM in artikel 10 EVRM zaken (lopend)*

Projectleider: Dommering

Tweede geldstroom

- *Anonimiteit en uitingsvrijheid*

Projectleiders: Dommering en Kabel

PhD onderzoeker: Ekker

Deadline: promotiedatum 14 maart 2006

7.2.4 Belangrijkste resultaten

In een tijd van voortgaande polarisatie in het politieke en religieuze spectrum, staat de uitingsvrijheid altijd onder druk. De studie van Janssen en Nieuwenhuis, *Uitingsdelicten* bevat een heldere inleiding naar de betekenis voor onze huidige tijd van de verschillende strafbepalingen in het Wetboek van Strafrecht. Dommering nam in zijn artikel 'Strafbare verheerlijking' in het NJB stelling tegen het voornemen van de regering de zogenaamde apologie van het terrorisme strafbaar te stellen.

7.3 Bescherming van de persoonlijke levenssfeer

7.3.1 Algemeen

In een samenleving van sturing en controle zijn het recht op privacy en het communicatiegeheim (als onderdeel van de privacy) sleutelbegrippen geworden. De combinatie van het kantelende perspectief van horizontalisering van gezagsverhoudingen en individualisering van communicatiepatronen, maakt de handhaafbaarheid van de grondrechtelijk beschermde privacy problematisch. Verplaatsing van het staatsbelang van bescherming van het staatsterritoir naar bescherming van burgers en instellingen tegen

individueel of in groepsverband internationaal opererende criminaliteit, zet het grondrecht onder druk. De voortschrijdende techniek van individuele sturing en controle is een andere factor van betekenis. Een en ander maakt dat het onderzoek naar grenzen en mogelijkheden van grondrechtelijke bescherming van privacy een speerpunt is geworden.

Opslag en verwerking van persoonsgegevens en de effectiviteit van juridische controle op deze activiteiten is een ander centraal aandachtspunt. De interactiviteit tussen consument en burger enerzijds en bedrijven en overheid anderzijds levert belangrijke economische en democratische voordelen op. Het evenwicht tussen noodzakelijke verwerking van persoonsgegevens en bescherming van de persoonlijke levenssfeer is echter uiterst moeizaam in stand te houden, als gevolg van toenemende individualisering in de commerciële sfeer, de toenemende noodzaak van centrale verwerking van gegevens voor wetenschappelijk onderzoek, voor bestuursdoeleinden en voor handhaving van strafrechtelijke regels en van exploitatierechten. Met name op dat laatste terrein springt de positie van intermediairs als aanknopingspunt voor handhaving in het oog. De behoefte aan verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van commerciële en bestuursdoeleinden wordt zowel door de consument en de burger zelf als door bedrijfsleven en overheid als gewenst beschouwd ten einde aan de individuele wensen tegemoet te kunnen komen. Transparantie over de verwerking van persoonsgegevens bestaat echter nauwelijks, ondanks de rechten die de consument in dit opzicht toebedeeld heeft gekregen. Noodzaak en omvang van informatieplichten op dit terrein dienen nader te worden onderzocht.

Als gevolg van stroomlijning van bestuursdiensten en van bestrijding van terrorisme en andere vormen van criminaliteit, worden persoonsgegevens steeds meer op centraal niveau verwerkt en worden van intermediairs opsporingsdiensten gevergd. Bestuurs- en strafrechtelijke waarborgen voor de burger worden in dit opzicht van minder belang geacht. Onderzocht dient te worden wat de klassieke rechtstatelijke waarborgen voor betekenis dienen te hebben tegenover de noodzaak van sturing en controle in de informatiesamenleving.

De algemene regulering van de bescherming van persoonsgegevens waarvoor op Europees en nationaal niveau is gekozen, blijkt enerzijds te lijden aan overregulering en is anderzijds een instrument om op gemakkelijke wijze in uitzonderingen op de bescherming te voorzien. De kern van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer dient gewaarborgd te worden en overregulering dient als zodanig te worden herkend. De functie van techniek als middel tot regulering en bescherming moet op zijn proportionaliteit worden onderzocht.

Er is nog nauwelijks een volledig zicht op de internationale stroom van persoonsgegevens. Het verschillend gewicht dat aan bescherming van persoonsgegevens in verschillende delen van de wereld wordt toegekend, maakt een gelijkwaardige bescherming van persoonsgegevens tot een heikele zaak, ook in de uitgebreide Europese Unie.

7.3.2 Speerpunten

Bescherming van privacy in een door techniek en controle gedreven samenleving, effectiviteit van beschermingsniveaus, effectiviteit van de regulering van gebruik en exploitatie van persoonsgegevens, internationaal verkeer van persoonsgegevens, privacy als verbindend element in alle informatietransacties.

7.3.3 Lopend en in 2005 afgerond onderzoek

Eerste geldstroom

- Annotatie NJ uitspraken EHRM over artikel 8 EVRM (lopend)

Onderzoeker: Dommering

Tweede geldstroom

- *Traffic data and privacy on the internet*

Projectleider: Dommering

Onderzoeker: Fischer

Einddatum: medio 2007

7.3.4 Belangrijkste resultaten

In 2005 is een aantal annotaties in de Nederlandse Jurisprudentie op dit terrein verschenen. Het proefschrift van Ekker is mede aan dit thema gewijd.

7.4 Intellectuele eigendom

7.4.1 Algemeen

Het recht van de intellectuele eigendom vormt traditioneel de rechtsgrondslag voor eigendomsaanspraken op informatieproducten en -diensten. Het auteursrecht beschermt culturele uitingen, het octrooirecht technische vindingen, het modellenrecht industriële vormgeving, enzovoorts. Daarnaast beschermt het merkenrecht tekens ter aanduiding van producten en diensten. Kernvragen die zich op dit terrein voordoen betreffen het domein van de verschillende deelgebieden, de beschermingsomvang en de reikwijdte van de wettelijke beperkingen. Ook de onderlinge afbakening van de rechten van intellectuele eigendom (cumulatie of negatieve reflexwerking) en de relatie tot de vrijheid van mededinging en de 'vrijheid van nabootsing' zijn belangrijke deelthema's. Tenslotte is de vorming van nieuwe exclusieve rechten en hun relatie tot het gesloten systeem van intellectuele eigendomsrechten een aandachtspunt.

De omslag van industriële samenleving naar informatiemaatschappij, die zich sedert de jaren '80 van de vorige eeuw in hoog tempo voltrekt, is gepaard gegaan met een sterke proliferatie van rechten van intellectuele eigendom: bestaande rechten werden uitgebouwd (o.a. het octrooirecht), de beschermingsduur verlengd (m.n. het auteursrecht), nieuwe rechten (o.a. het databankenrecht) geïntroduceerd. Het behoud van een solide publiek domein van informatie, mede gefundeerd op de informatievrijheid, is hierdoor een belangrijk aandachtspunt van onderzoek geworden. Daarbij richt de aandacht zich tevens op vormen van contractuele zelfregulering, zoals Open Source en Creative Commons.

Ook op internationaal niveau is het recht van intellectuele eigendom, vooral onder druk van de ontwikkelde landen, de afgelopen decennia aanzienlijk versterkt. Dit proces heeft zich binnen de Europese Unie onder de vigeur van de harmonisatie voltrokken, maar het is de vraag of de beoogde eenvormigheid van het recht van de intellectuele eigendom hierdoor daadwerkelijk is gerealiseerd. De vraag rijst tevens of er voor de ontwikkelingslanden geen bijzonder statuut in het internationale recht van intellectuele eigendom zou moeten komen.

Meer in het algemeen is de plaats van de intellectuele eigendom in het internationale handelsrecht onderwerp van studie.

Tengevolge van de geschetste omslag van communicatiepatronen, die zich vooral op het internet manifesteert, voltrekt zich in de sfeer van de intellectuele eigendom gaandeweg een verschuiving naar contractuele relaties tussen auteurs, producenten, intermediairs en eindgebruikers. Deze contractuele autonomie staat mogelijk op gespannen voet met de gebruiksvrijheden die op de informatievrijheid en het privacyrecht zijn gebaseerd, en in het recht van intellectuele eigendom erkenning hebben gevonden. Tegelijkertijd geeft deze verschuiving een nieuwe dimensie aan de traditionele contractuele verhouding tussen auteur en exploitant/gebruiker (auteurscontractenrecht).

Verschuivingen in de waardeketen, waardoor traditionele actoren nieuwe rollen gaan vervullen en nieuwe intermediairs (zoals ISP's en aanbieders van portals en zoekmachines) zich aandienen, doen belangrijke vragen rijzen over de allocatie van rechten en op het punt van de civiele aansprakelijkheid. Ook het instituut van het collectieve rechtenbeheer en het bestaande stelsel van heffingen verdient hierdoor, mede in dit licht van de opmars van het Digital Rights Management (DRM), nadere studie. Maar DRM roept ook het scenario op van een wereld waarin informatiegebruikers met handen en voeten aan informatieproducenten zijn gebonden. Een onderzoeksvraag is in hoeverre hier voor het consumentenrecht een rol is weggelegd.

7.4.2 Speerpunten

Nieuwe internationale informatietransacties, de veranderende rol van intermediairs, allocatie van rechten, consistentie van het systeem van intellectuele eigendomsrechten, nieuwe omlijning van het publiek domein, consumentenbescherming in informatietransacties, auteurscontractenrecht.

7.4.3 Lopend en in 2005 afgerond onderzoek

Eerste geldstroom

- *Commentaar op het Europees auteursrecht*

Projectleider: Hugenholtz

Tweede geldstroom

- *Economics of Intellectual Property*

Projectleider: Hugenholtz

Onderzoekers: Elkin-Koren en Salzberger (University of Haifa)

Voltooid

- *Samenloop van jurisdictie bij inbreuken op intellectuele eigendom op het Internet*

Projectleider: Hugenholtz

Onderzoeker: Van Eechoud

Einddatum: 2006

- *Open Source Licenties*

Projectleider: Hugenholtz

Onderzoekers: Guibault en Van Daalen

Voltooid

- *Informatielicenties. De UCITA en haar gevolgen voor Nederland*

Projectleider: Hugenholtz
Onderzoeker: Berghuis
Voltooid

Derde Geldstroom

- *De Koninklijke Bibliotheek en het Auteursrecht*

Opdrachtgever: Koninklijke Bibliotheek
Projectleider: Hugenholtz
Onderzoeker: Van Boxtel
Voltooid

- *Creative Commons*

Opdrachtgever: Ministerie van OC&W/EZ
Projectleider: Hugenholtz
Onderzoekers: Guibault en Hugenholtz
Einddatum: 2008

- *Recasting of Copyright Law*

Opdrachtgever: Europese Commissie
Projectleider: Hugenholtz
Onderzoekers: Van Eechoud, Guibault, Helberger, Hugenholtz, Kabel e.a.
Einddatum: 2006

- *Infosoc*

Opdrachtgever: Europese Commissie
Projectleider: Hugenholtz
Onderzoekers: Guibault en Hugenholtz
Einddatum: 2006

7.4.4 Belangrijkste resultaten

De meest in het oog springende publicatie op het terrein van de Intellectuele Eigendom was in 2005 de ITeR-studie van Guibault over de juridische aspecten van Open Source Software, die net voor het eind van het jaar verscheen bij T.M.C. Asser Press. Bostyn schreef diverse stukken over actuele octrooirechtelijke kwesties, onder meer over DNA-octrooien. Van Eechoud vatte haar dissertatie samen ten behoeve van het boek *Intellectual Property and Private International Law*. Hugenholtz schreef een artikel over misbruik van databankenrecht ten behoeve van een internationale boekpublicatie over *Antitrust, Patents and Copyright*. Hij was tevens coauteur van een artikel in *EIPR* naar aanleiding van een viertal arresten van het Hof van Justitie over het databankenrecht, waarin hij zijn opvattingen over het sui generis recht bevestigd zag. Guibault en Helberger schreven samen een uitgebreid rapport over de verhouding tussen het auteursrecht en het consumentenrecht ten behoeve van de BEUC, de Europese federatie van consumentenbonden. Het INDICARE-projectteam o.l.v. Helberger produceerde tevens een supplement op het eerder verschenen 'State of the Art' rapport over Digital Rights Management en consumentenverwachtingen. Kabel schreef over het persoonlijkheidsrecht van de kunstenaar in geval van vernietiging van zijn kunstwerk in een bijdrage aan een bundel over kunst en recht.

7.5 Commerciële communicatie

7.5.1 Algemeen

Commercialisering en individualisering zijn de trefwoorden op dit terrein. Scheiding tussen commerciële en redactionele informatiestromen lijkt in de media in mindere mate als ideaaltipe te worden gezien, ook door andere dan commerciële informatieverschaffers, zoals overheidsinstanties en maatschappelijke groeperingen. Collectieve benadering van consumenten maakt plaats voor registratie van persoonsprofielen tot op het individuele niveau. Consumenten vertonen in grotere mate dan voorheen zelfstandig individueel zoekgedrag. De ontwikkelingen die zich niet alleen bij de audiovisuele media maar ook bij persmedia voordoen, zijn in verhevigde mate te herkennen op het internet. Het juridisch kader is voor het overgrote deel Europees van aard.

De dwarsverbanden tussen de productie van redactionele en van commerciële en andere vormen van beïnvloedende informatie vormen een speerpunt van het onderzoek. Het gaat daarbij om het gebrek aan kwaliteit van informatie als gevolg van verlies aan redactionele onafhankelijkheid en om de toename van de kwantiteit van commerciële informatie. Het lijkt erop dat de Europese regelgeving min of meer klakkeloos de trend naar meer mogelijkheden voor commercialisering van informatie volgt. Het klassieke fijnmazige omroepmodel dat evenwicht beoogt in de samenleving van redactie en commercie, vertoont scheuren, mede omdat het niet zomaar is over te planten naar de individuele communicatierelaties die het internet mogelijk maakt. Liberalisering van reclameregels is het gevolg en de vraag is hoe die liberalisering zich verhoudt met een andere trend: die van bescherming van de consument tegen oneerlijke handelspraktijken.

De hierboven gesignaleerde verschuivingen van allocutie naar conversatie en consultatie leiden tot minder duidelijke normen op het terrein van betrouwbaarheid van commerciële informatie. Dit is een tweede speerpunt in het onderzoek. Individuele communicatierelaties zijn nu eenmaal minder gemakkelijk te reguleren. Tegelijkertijd ontstaat het voor een interne markt noodzakelijke beeld van de goed geïnformeerde informatieconsument die zelfstandig afwegingen kan maken over de betrouwbaarheid van commerciële informatie. Die tegenstelling doet onder meer de vraag rijzen naar de juridische houdbaarheid van tal van paternalistisch te bestempelen reclameverboden op het terrein van geneesmiddelenvoorziening, snoep, alcohol, tabak, vrije beroepen. De feitelijke houdbaarheid van dat soort beperkingen staat, mede dankzij internet, natuurlijk al veel langer op de tocht.

Zelfregulering wordt meer en meer vervangen door wettelijke regelingen. Wat echter gemist wordt is een fundamentele discussie over de consistentie en coherentie van die regelgeving. Dit is een derde speerpunt in het onderzoek. In die discussie zou het moeten gaan om de vraag hoe noodzakelijk specifieke regelgeving is en op welke punten met algemene (horizontale) regelgeving kan worden volstaan. Voorts kan worden geconstateerd dat wat betreft horizontalisering en verticalisering van regels, ook zelf- en co-regulering vaak net zo een proliferatie van regels kent, als wetgeving. Met name op complexe, geliberaliseerde markten zoals de telecommunicatiemarkt en de energiemarkt moet worden nagedacht over de vraag welke juridische instrumenten op een coherente wijze kunnen worden ingezet om de informatielawine en de informatiekloof te reguleren.

Ook de Europese wetgeving op het terrein van commerciële informatie leent zich voor toetsing op consistentie en coherentie, met name op de vraag hoeveel vrijheid de lidstaten door de Europese wetgever en de Europese rechter wordt overgelaten. Dit aspect komt in de hiervoor geformuleerde speerpunten van het onderzoek aan bod. Het gebruik van duidelijke normatieve maatstaven (bijvoorbeeld het al eerder genoemde beeld van de informatieconsument) voor de uitleg van Europees- en nationaalrechtelijke begrippen zou een

bijdrage kunnen leveren aan consistentie in het recht m.b.t. commerciële informatie. Het ziet er echter naar uit dat harmonisering in veel gevallen maar schijn is vanwege de bevoegdheid die aan de lidstaten wordt overgelaten. Niettemin is die schijn in veel gevallen bedrieglijk: onderzoek naar de rechtspraktijk in de lidstaten zou wel eens kunnen uitwijzen dat in veel gevallen er een grote mate van gelijklopende oplossingen bestaat. De discussie gaat daar echter niet over en dat is nadelig voor wenselijke harmonisering van regels op het terrein van commerciële communicatie in de interne markt.

7.5.2 Speerpunten

De relatie commerciële/redactionele verantwoordelijkheid van informatie-aanbod, regulering van commercieel informatieaanbod in nieuwe communicatieverhoudingen, Europese harmonisatie van regulering van commercieel informatieaanbod.

7.5.3 Lopend en in 2005 afgerond onderzoek

Externe promotie

- *Coherency of EC Law in the Field of Cross Border Commercial Communications in the Internal Market*

Projectleiders: Kabel en Prof. F.O.W. Vogelaar (Europees recht UvA)

Onderzoeker: Vollebregt

Einddatum: eind 2006

Eerste geldstroom

- *Vervagende grenzen. De betrouwbaarheid van commerciële communicatie op het internet*

Projectleiders: Kabel, Prof. P.C. Neijens (Faculteit Communicatiewetenschappen) en Nieuwenhuis

Aio-onderzoeker: Sent

Einddatum: eind 2008

In overleg beëindigd

- *Handboek Commerciële Communicatie*

Projectleider en uitvoering: Kabel

Einddatum: medio 2006

- *Rechterlijke beoordeling van misleiding en verwarring*

Projectleider en uitvoering: Kabel

17 juni 2005 (publicatie oratie)

- *Annotaties rechtspraak merkenrecht, reclamerecht en oneerlijke mededinging*

Projectleider en uitvoering: Kabel (doorlopend)

7.5.4 Belangrijkste resultaten

Belangrijkste resultaat is de oratie van Kabel, waarin hij onderzocht op welke wijze de Europese en de nationale rechter vaststelt dat er sprake is van misleiding of verwarring bij het publiek. In deze rede worden de verschillende methoden beoordeeld en wordt met name de door de Europese rechtspraak ontwikkelde fictie van de wakkere consument kritisch besproken.

7.6 Overheidsinformatie

7.6.1 Algemeen

Vanuit cultureel en politiek gezichtspunt is openbaarheid van overheidsinformatie essentieel voor het functioneren van de democratische rechtsstaat. Het stelt de burger in staat de overheid te controleren en bevordert de politieke meningsvorming en participatie in het democratische besluitvormingsproces. Onder invloed van ICT en de daarmee samenhangende veranderingen in communicatiepatronen, vervaagt het traditionele onderscheid tussen actieve en passieve informatieverstrekking. Wel doet zich daardoor het probleem weer gevoelen waar de grens ligt tussen (objectieve) informatieverstrekking en voorlichting die gericht is op (politieke) beïnvloeding.

Traditioneel is de regulering van toegang tot overheidsinformatie in Nederland, vergeleken met veel andere Europese landen, relatief sterk ontwikkeld. Op het niveau van Europese en internationale instellingen mag de verbetering van transparantie zich in toenemende belangstelling verheugen. Het belang van Europese openbaarheidswetgeving neemt toe naarmate op meer gebieden de bepaling en uitvoering van overheidsbeleid op Europees niveau plaatsvinden. Een gevaar daarbij is dat in geval informatie onder meerdere regelingen valt, het ruimere Nederlandse openbaarheidsregime moet wijken voor het striktere Europese.

Een andere pregnante vraag betreft de rol van internationaal opererende organisaties (multinationals, niet-gouvernementele organisaties), die grote politieke en maatschappelijke invloed hebben. Welke mate van transparantie is daar gepast en hoe laat die zich het beste reguleren? Dit vraagstuk raakt aan de meer algemene vraag hoe internationale informatiestromen in de netwerksamenleving gereguleerd moeten en kunnen worden.

Zowel op nationaal als internationaal niveau speelt de vraag welke informatie voor iedereen toegankelijk dient te zijn. Gaat het om reeds gegenereerde informatie, of ook om informatie die met weinig inspanning gegenereerd kan worden? Betreft het enkel informatie die berust bij publiekrechtelijke personen en die betrekking heeft op de uitvoering van de publieke taak? Of dient overheidsinformatie ruimer opgevat te worden, bijvoorbeeld als alle met publieke middelen gefinancierde informatie? Dit is ook een vraagstuk dat vanuit economisch gezichtspunt benaderd kan worden, gegeven de tendens op Europees en nationaal niveau om commercieel (her)gebruik van overheidsinformatie te stimuleren. Commerciële exploitatie impliceert een zekere mate van exclusieve zeggenschap, bijvoorbeeld in de vorm van intellectuele eigendomsrechten. Dit kan op gespannen voet staan met toegang op grond van openbaarheidsregels, die in essentie uitgaat van toegang voor allen tegen geen of enkel verstrekkingkosten.

7.6.2 Speerpunten

Samenloop van nationale en internationale openbaarheidsregels, het spanningsveld tussen commercieel (her)gebruik en openbaarheid.

7.6.3 Lopend en in 2005 afgerond onderzoek

Eerste Geldstroom

- *Commercialisering van overheidsinformatie: de stand van zaken in Nederland en in België*

Projectleider: Kabel
Onderzoekers: Kabel en mw. mr. K. Janssen (Universiteit Leuven)
Voltooid (publicatie 2005)

Tweede geldstroom

- *Commercialisering van overheidsinformatie in het kader van het project
Commodificering van Informatie*

Projectleider: Van Eechoud i.s.m. TILT

Onderzoekers: Van Eechoud

Afronding: 2006

- *De invloed van ICT op het openbaarheidsconcept in Nederlandse wetgeving.*

Projectleider: Van Eechoud i.s.m. TILT

Onderzoekers: Van Eechoud

Afronding: 2006

7.6.4 Belangrijkste resultaten

Kabel onderzocht samen met Katleen Jansen van de Universiteit Leuven de Nederlandse wetgeving en rechtspraak op het terrein van commercialisering van overheidsinformatie. Dit naar aanleiding van de in 2005 in werking getreden Europese Richtlijn over hergebruik van Overheidsinformatie. De auteurs zagen afstemmingsproblemen met wetgeving inzake openbaarheid van bestuur

7.7 Media en telecommunicatie

7.7.1 Algemeen

Convergentie leidt er toe dat klassieke onderscheidingen binnen en tussen het media- en telecommunicatierecht meer en meer verdwijnen. Inhoud, transport en infrastructuur wordt medium onafhankelijk. Tegelijkertijd vloeien als gevolg van ontwikkelingen op het gebied van de technologie en de markt inhoud, transport en infrastructuur in elkaar over. De gebieden van het mediarecht en het telecommunicatierecht zijn aldus nog wel te onderscheiden, maar niet meer te scheiden.

Het mediarecht krijgt nieuwe impulsen als gevolg van deze veranderingen, maar ook als gevolg van internationalisering, de komst van het internet en een gewijzigde maatschappelijke context. Wat voor recht dient in een dergelijke omgeving op de media van toepassing te zijn? Een vraag die verder gecompliceerd wordt doordat een steeds grotere rol toekomt aan het Europese recht als ordeningsinstrument, zowel op het punt van de specifieke regulering van de media als op het terrein van het generieke mededingingsrecht, hetgeen nieuwe vragen oproept ten aanzien van bijvoorbeeld pluraliteit / pluralisme / cross-ownership, staatssteun, rechtsmacht en de regulering van de inhoud. Ook de vraag of het bestaande (nationale en Europese) kader voor de regulering van televisieomroep moet worden uitgebreid naar andere elektronische media, verdient bestudering. Een andere vraag is welke gevolgen de toekomstige Europese constitutie voor het nationale mediarecht zal hebben.

De klassieke media pers en omroep zullen in deze veranderende mediaomgeving, waarin individuele informatietransacties steeds meer plaatsvinden, een rol van betekenis blijven vervullen voor de informatievoorziening. Vragen met betrekking tot de onafhankelijkheid en het functioneren van de media dienen derhalve centraal te blijven staan evenals de vraag wat

voor rol de overheid hierbij toekomt. Financiering met publiek geld alsook de mate van overheidsinterventie in de markt zijn nog vaak sterk mediagebonden. Specifieke vragen met betrekking tot de uitingenvrijheid, zoals de grenzen ervan, onrechtmatige publicaties en effectieve rechtsbescherming vragen in deze context eveneens aandacht.

Het internet biedt een alternatieve distributiemogelijkheid voor informatieproducten en -diensten, waarop het klassieke reguleringsmodel vooralsnog weinig greep heeft. Deels komt dat doordat traditionele structuren worden doorbroken. Maar ook vindt functionele substitutie plaats en ontwikkelt het internet zich op diverse terreinen als reëel alternatief voor pers en omroep. Hierdoor vervagen klassieke institutionele onderscheidingen en ontstaat behoefte aan een heroverweging van de nu nog veelal aan specifieke media gebonden juridische kaders.

Belangrijke veranderingen binnen het domein van het telecommunicatierecht hangen samen met de convergentie die zich binnen de sector voordoet. Oude juridische en maatschappelijke kaders uit de vorige eeuw die gebaseerd waren op technologische/infrastructurale onderscheidingen komen te vervallen. Daardoor is de koppeling die in het recht traditioneel gemaakt werd tussen infrastructuur en media niet langer te handhaven. Telecommunicatie- en omroepdiensten vloeien in elkaar over; hetzelfde geldt voor de gebruikte netwerken. Typische selectiefuncties, zoals die in moderne vorm gestalte krijgen via onder meer elektronische programmagidsen en zoekmachines, ontstijgen niet alleen de transportlaag, maar zijn moeilijk inpasbaar in traditionele opvattingen over telecommunicatiediensten (versus informatiediensten). Hierdoor ontstaat een situatie waarbij binnen het telecommunicatierecht controle op de inhoud van communicatie kan plaatsvinden die normaliter tot het domein van het mediarecht gerekend zou worden.

Het verdelen van schaarste en meer in het bijzonder het verdelen ervan door de overheid, is een traditioneel aspect van het telecommunicatie. Digitalisering, veelal in combinatie met convergentie, tot gecompliceerde verdelingsvragen bij zowel de vaste als de mobiele infrastructuur. Voor wat betreft het Internet, wordt het ontbreken van een (inter)nationale inkadering daarbij regelmatig als een belemmering ervaren.

Marktordening is een noodzakelijk sturingsinstrument gebleken om toegang zeker te stellen en de positie van de betrokken partijen (aanbieders en eindgebruikers) nader te definiëren. De invloed van het Europese recht (sectorspecifiek, maar met een toenemende verschuiving naar het generieke mededingingsrecht) is hierbij van groot belang, aangezien de telecommunicatiesector in hoge mate onderworpen is aan Europese regels. Naarmate zich een situatie van concurrerende aanbieders op de markt stabiliseert, krijgen oude vragen van interoperabiliteit en toegang een ander karakter. Nieuwe vragen ontstaan onder andere op het gebied van frequenties, consumentenbescherming en universele dienstverlening

7.7.2 Speerpunten

De internationale en regionale concentratiebewegingen bij de media. Herijking van de uitgangspunten voor de informatievoorziening als gevolg van onder meer convergentie alsmede de rol van de overheid daarbij. Effecten van convergentie in de telecommunicatiesector alsmede de effecten ervan in het licht van de informatievoorziening. Nieuwe kaders voor de regeling van schaarste en marktordening waarbij bestaande concepten onder druk staan en nieuwe vraagstukken hun intrede doen.

7.7.3 Lopend en in 2005 afgerond onderzoek

Eerste geldstroom

- *Handboek European Broadcasting Law*

Projectleider: Dommering

Onderzoekers: Dommering, Van Eijk, Helberger en Kabel

Einddatum: eind 2006

- *Handboek Telecommunicatierecht*

Projectleider: Dommering en Van Eijk

Onderzoekers: Konert en Ottow

Einddatum: eind 2006

- *Toezicht en rechtsbescherming in de telecommunicatiesector*

Externe promotie

Projectleiders: Dommering en Van Eijk

PhD onderzoeker: Ottow

promotie 2 juni 2006

Tweede geldstroom

- *De civiel-, bestuurs- en mededingingsrechtelijke aspecten van ingrepen in de fysieke infrastructuur van de omgeving*

Projectleiders: Dommering en Van Eijk

PhD onderzoeker: Sitompoel

Einddatum: 2006

Derde geldstroom

- *Ontwikkelingen in de Europese audiovisuele sector*

Opdrachtgever: European Audiovisual Observatory, Raad van Europa

Projectleider: Hugenholtz

Onderzoeker: Rossini

Einddatum: doorlopend

- *Indicare*

Opdrachtgever: Europese Commissie

Projectleider: Van Eijk

Onderzoekers: Helberger en Groenenboom

Einddatum: begin 2006

- *Internationale mediaregulering*

Opdrachtgever: Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

Projectleider: Van Eijk

Onderzoekers: Asscher, Van Eijk, Helberger en Kabel

Voltooid

7.7.4 Belangrijkste resultaten

Hernieuwde aandacht voor de grondslagen van het mediarecht en vraagstukken met betrekking tot convergentie hadden een belangrijke plaats in het onderzoek. De implementatie van het nieuwe Europese kader voor de communicatiesector resulteerde eveneens in verschillende publicaties over een breed scala van onderwerpen.

Media- en telecommunicatierecht

Verschillende activiteiten en publicaties stonden in het teken van vraagstukken waarbij convergentie een belangrijke rol speelt. In de eerste plaats waren dat de al eerder genoemde voorstudie voor de WRR (*De regulering van media in internationaal perspectief*) en het proefschrift van Helberger. Van Eijk staat in zijn oratie *Zoekmachines: zoekt en gij zult vinden? Over de plaats van zoekmachines in het recht* onder meer stil bij de vraag of zoekmachines inpasbaar zijn binnen het klassieke media- en telecommunicatierecht. De positionering binnen het recht speelt ook bij de zogenaamde ‘must carry’-verplichtingen die het onderwerp waren van een door het IViR (samen met het European Audiovisueel Observatory) georganiseerde workshop. De tijdens de workshop gepresenteerde papers zijn opgenomen in een door het European Audiovisueel Observatory gepubliceerd rapport. De publicaties van McGonagle en Ottow, die merendeels betrekking hebben op het onderwerp van hun proefschrift, kunnen niet ongenoemd blijven. McGonagle publiceerde over de juridische aspecten van minderheden en uitingsvrijheid, een onderwerp waarover hij ook sprak op een aantal internationale congressen. Ottow schreef onder meer over mededingingsrechtelijke en bestuursrechtelijke aspecten in de telecommunicatie. Haar bijdrage ‘Dispute resolution under the new European Framework’ is opgenomen in de bundel die verscheen in kader van de afronding van door het IViR uitgevoerde ITeR-project *Round Table Expert Group on Telecommunications Law*.

7.8 Resultaten

7.8.1. Kwantitatief

Een gedetailleerde lijst van publicaties en andere onderzoeksactiviteiten per medewerker over 2005 is opgenomen in de volgende paragraaf.

	2005	2004	2003
<i>Academische publicaties</i>	86	88	117
Proefschriften	1	2	2
Artikelen en hoofdstukken in boeken	53	39	60
Monografieën en rapporten	8	10	13
Geredigeerde wetgevings- en rechtspraakbundels	1	2	
Annotaties	23	35	42
<i>Professionele publicaties</i>	28	57	70
<i>Populariserende publicaties</i>	5	13	18

7.8.2. Kwalitatief: kernpublicaties

- Het rechtsvergelijkend onderzoek, in opdracht van de WRR, naar de regulering van de elektronische media, waaraan Asscher, Van Eijk, Helberger en Kabel meewerkten (*De regulering van media in internationaal perspectief*).
- Een economisch-juridische analyse door Dommering naar de doelstellingen van regulering van elektronische media en de onmogelijkheid om er in de toekomst op dezelfde voet mee om te gaan (‘Bestaan er in de toekomst nog gereguleerde publieke elektronische media’, in: W.A. Dolfmsma & R. Nahuis (red.), *Media & Economie, Markten in Beweging en een overheid die stuurt zonder kompas*).

- Het proefschrift van Helberger: *Controlling Access to content. Regulating Conditional Access in Digital Broadcasting*, In deze studie onderzoekt zij de wijze waarop de overheid de toegang tot zogenaamde voorwaardelijke toegangssystemen (met de focus op betaaltelevisie) vanuit het perspectief van de vrijheid van meningsuiting moet veilig stellen.
- De studie van Janssen en Nieuwenhuis, *Uitingsdelicten* die een heldere inleiding bevat naar de betekenis voor onze huidige tijd van de verschillende strafbepalingen in het Wetboek van Strafrecht.
- De ITeR-studie van Guibault over de juridische aspecten van Open Source Software, die net voor het eind van het jaar verscheen bij T.M.C. Asser.
- Een artikel in *EIPR* met Hugenholtz als co-auteur naar aanleiding van een viertal arresten van het Hof van Justitie EG over het databankenrecht, waarin Hugenholtz zijn eerdere opvattingen over het sui generis recht bevestigd zag.
- De rede van Kabel en Van Eijk waarin achtereenvolgens de rechtspraak over misleiding en verwarring en de praktijken van zoekmachines kritisch aan de orde werden gesteld.
- Publicatie van *The Round Table Expert Group on Telecommunications Law. Conference papers* waarin het Europese raamwerk voor regulering van telecommunicatie kritisch tegen het licht werd gehouden.

7.9 Publicaties en andere (onderzoeks)activiteiten per medewerker

Mr. L.F. Asscher

Projectonderzoeker, tevens Lid van de Gemeenteraad van Amsterdam.

Academische publicaties:

(met N.A.N.M. van Eijk, N. Helberger & J.J.C. Kabel) *De regulering van media in internationaal perspectief*, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Pallas Publications: Amsterdam 2005, 107 pp.

Mr. dr. S.J.R. Bostyn

Universitair docent, tevens juridisch adviseur bij De Clercq Brants & Partners.

Academische publicaties:

‘artt. 2a, 3, 25, 53a, 53b, 53c Rijsoctrooiwet 1995’ in: Ch. Gielen, D.W.F. Verkade (red), *IE Tekst & Commentaar*, Kluwer: Deventer 2005.

‘DNA patents in Europe: Controversy remains’, *The Ethics of Patenting Human Genes and Stem Cells*, Danish Council of Ethics: Copenhagen 2005, p. 22-49.

‘Biotech Patents and the Future of Scientific Research’, *Proceedings of the General Assembly Conference ALLEA* 2005, p. 29-47.

‘No Cure without Pay?’, Referral to the Enlarged Board of Appeal concerning the patentability of diagnostic methods, *EIPR* 2005, p. 412-419.

‘Narrow trousers and narrow patents, a health risk? Product protection or purpose-bound protection for biotechnological inventions’, *Bio-Science Law Review* 2005, p. 89-95.

Professionele publicaties:

DCB Newsletter, 2005-1, 10 pp.; 2005-9, 10 pp.

Employee Inventions in Europe, Paper for Fordham IP Conference 2005, New York, 40 pp.

Employee Inventions in Europe, Paper for IPBA 15th Annual Meeting & Conference on 3-7 May 2005, Bali, Indonesia, 47 pp.

Voordrachten:

‘Patentability of Diagnostic Methods in Europe, the US and Japan’, IBC Conference, Pharmaceutical Patent Life Cycles, Londen, 14 maart.

‘Compulsory Licensing: Remedy Against Hungry Biotech Patent Holders?’, Conference, Maastricht, 19-20 mei.

‘National security and export control in IP licensing’, LESI Annual Meeting, München, 15 juni.

‘Biotech Patents in Europe After the EC Biotech Directive: A Blessing?’, Protecting Biotech Inventions IBC Conference – Brussel, 27-28 september.

‘International Harmonisation of Patent Law’, Protecting Biotech Inventions IBC Conference – Brussel, 27-28 september.

‘Biotech Patents after the Biotech Directive’, DCB Seminar, Sint-Martens-Latem (België), 25 november.

Overige activiteiten:

Expert testimony at seminar ‘Counteract the Counterfeiters! Limiting the risks of counterfeit medicines to public health in Europe by adequate measures and mechanisms’, Council of Europe, Straatsburg, 21-23 september.

Courses in patent protection of plants and human biotech inventions, Master in IP, Torino, 28-29 september.

SPLT and global harmonization of substantive patent law rules, WIPO Master Course in IP, Torino, 30 september.

University inventions, WIPO Master Course in IP, Torino, 30 september.

Biotech Patents in Europe: Challenges and Opportunities, CORDIA 2005 - IP Master Class, Londen, 12 oktober.

Organisatie IP Master Class op verzoek van CORDIA 2005 (International Biotech Industry and Research Fair).

Organisatie IP Seminar De Clercq, Brants & Partners.

Functies:

- co-editor en mede-oprichter *Journal of International Biotechnology Law*
- ad hoc expert voor Commissie Globalisering en Commissie Economische Zaken van het Federaal Parlement (België) inzake octrooiwetgeving
- lid Expertencomitee Europese Commissie en rapporteur ter evaluatie van richtlijn 98/44/EG betreffende de wettelijke bescherming van biotechnologische uitvindingen
- adjunct Research Fellow aan het Queen Mary and Westfield College, Centre for Commercial Law Studies, University of London
- acting Professorial Lecturer bij de WIPO Advanced Intellectual Property Course in Turijn
- lid van het Ethics and Legal Affairs Committee in een EU gefinancierd internationaal onderzoeksproject met betrekking tot kanker (TRANSBIG)
- voorzitter Werkgroep Intellectuele Eigendom in een EU gefinancierd internationaal onderzoeksproject met betrekking tot kanker (TRANSBIG)
- lid van AIPPI Nederland en België
- lid van LES Benelux

- lid van Belgian Biotech Association
- lid van EuropaBio

Prof. mr. E.J. Dommering

Hoogleraar Informatierecht, tevens advocaat te Amsterdam.

Academische publicaties:

‘De toekomst van de publieke omroep’, *Mediaforum* 2005-2, p. 44-52.

‘Strafbare verheerlijking’, *NJ* 2005-32, p. 1639-1696.

‘Bestaan er in de toekomst nog gereguleerde publieke elektronische media’, in: W.A. Dolfma & R. Nahuis (red.), *Media & Economie, Markten in Beweging en een overheid die stuurt zonder kompas*, Preadviezen voor de Koninklijke Vereniging voor Staathuishoudkunde, Bank Nederlandse Gemeenten: Den Haag 2005, p. 76-89.

Annotaties:

EHRM 24 juni 2004, *NJ* 2005-3, nr. 22, p. 158-163 (*zaak Caroline*).

EHRM 4 december 2003, *NJ* 2005-18, nr. 176, p. 1621-1622 (*zaak Günduz*).

EHRM 10 juni 2003, *NJ* 2005-18, nr. 177, p. 1632-1633 (*zaak Murphy*).

EHRM 16 november 2004, *NJ* 2005-32, nr. 344, p. 3107-3113 (*zaak Moreno Gomez*).

EHRM 17 december 2004 (Grand Chamber), *NJ* 2005-34, nr. 368, p. 3307-3317 (*zaak Cumpana*).

EHRM 17 december 2004 (Grand Chamber), *NJ* 2005-34, nr. 369, p. 3317-3331 (*zaak Pedersen en Baadgaard*).

EHRM 18 mei 2004, *NJ* 2005-37, nr. 410, p. 3575-3586 (*zaak Plon*).

Populariserende publicaties:

‘Gebruik Koran niet in emancipatiestrijd’, Opiniepagina *NRC Handelsblad* 31 maart.

‘De Apologie van het terrorisme’, *Netkwesties* 6 mei.

‘Hilversum volstaat niet meer’, *De Volkskrant* 11 juni.

Voordrachten:

‘Inleiding interoperabiliteit’, International Bar Association Communication group jaarvergadering, Madrid, 23 mei.

Inleiding over het WRR rapport *Focus op Functies* over het nieuwe informatiebeleid, WRR symposium, Den Haag, 1 juni.

Voordracht over de kabinetsplannen voor de publieke omroep bij de Vereniging voor Vrije Tijdswetenschap *Prioriteit*, Tilburg, 15 september.

Bespreking van de preadviezen voor de Vereniging van Staathuishoudkunde, Ministerie van Financiën, Den Haag, 16 december.

Overige activiteiten:

Voordracht over fotomanipulatie en persfotografie in het Studium Generale/Actualiteiten college van de Master Journalistiek aan de Universiteit van Amsterdam, Amsterdam, 10 oktober.

Functies:

- lid Commissie Auteursrecht
- lid van de programmacommissie Netwerk voor Netwerken
- redactielid *Computerrecht* (tot juli)
- annotator *Nederlandse Jurisprudentie*

Mr. M.M.M. van Eechoud

Projectonderzoeker.

Academische publicaties:

‘Alternatives to the Lex Protectionis as the Choice-of-Law Rule for Initial Ownership of Copyright’, in: J. Drexl & A. Kur (eds.), *Intellectual Property and Private International Law*, IIC Studies, vol. 24, Oxford: Hart Publishing 2005, p. 289-307.

‘Overleefde territorialiteit: Grensoverschrijdende auteursrechtinbreuken onder de 'Rome II'-ontwerpverordening’, *AMI* 2005-2, p. 45-56.

‘Vreemde bedgenoten: de Wob en de Richtlijn hergebruik overheidsinformatie’, *Mediaforum*, 2005-9, p. 291.

Annotaties:

Hof Den Haag 16 september 2004, *AMI* 2005-1, p. 37-39 (*Raedecker/NCC*).

Voordrachten:

‘Openbaarheid in de Grondwet’, workshop in kader van ITER project *Openbaarheid in digitale omgeving*, Tilburg, 12 mei.

‘Overheid en Auteursrecht’, Congres Actualiteiten wet- en regelgeving Elektronische overheid, Rotterdam, 23 juni.

Overige activiteiten:

‘Jurisdiction and Copyright’, seminar post-graduate International Copyright Law Summer Course, Amsterdam, 7 juli.

Functies:

- lid internationale werkgroep project Intellectuele eigendom en Internationaal privaatrecht van Max Planck Institut für Geistiges Eigentums- und Wettbewerbsrecht (München)/Max Planck Institut für ausländisches und internationales Privatrecht (Hamburg)
- medewerker *Nederlandse Jurisprudentie*

Prof. dr. N.A.N.M van Eijk

Bijzonder hoogleraar media-en telecommunicatierecht en hoofdonderzoeker, tevens juridisch adviseur op het gebied van media en telecommunicatie (Rabobank International en advocatenkantoor NautaDutilh).

Academische publicaties:

(met L.F. Asscher, N. Helberger & J.J.C. Kabel) *De regulering van media in internationaal perspectief*, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Pallas Publications: Amsterdam 2005, 107 pp.

‘Kroniek Telecommunicatierecht’, *Tijdschrift voor Consumentenrecht*, 2005-2, p. 41-45.

Zoekmachines: zoekt en gij zult vinden? Over de plaats van zoekmachines in het recht, oratie, Otto Cramwinckel: Amsterdam 2005, 32 pp. en Vossiuspers UvA: Amsterdam 2005, 31 pp.

‘Rijksbrede ICT-Agenda: vervolg’, *Computerrecht* 2005-5, p. 294.

(met S. Gorini) ‘Workshop on must carry obligations’, in: S. Nikoltchev (red.), *To Have or not to Have Must-carry Rules*, IRIS Special, Straatsburg: European Audiovisual Observatory 2005, p. 1-7.

‘Telecommunicatierecht’, *Ars Aequi Katern* 94, p. 5196-5197 (*Ars Aequi* 2005-3); *Ars Aequi Katern* 95, p. 5268-5269 (*Ars Aequi* 2005-6); *Ars Aequi Katern* 96, p. 5325-5326 (*Ars Aequi* 2005-9); *Ars Aequi Katern* 97, p. 5391-5392 (*Ars Aequi* 2005-12).

Annotaties:

CBB 8 december 2004, *Computerrecht* 2005-2, p. 99-102 (*OPTA/KPN, Nummerportabiliteit*).

Professionele publicaties:

‘Zoekmachines de onschuld voorbij’, *Informatieprofessional* 2005-7/8, p. 23-27.

‘Onafhankelijkheid Google is ver te zoeken’, *Automatiseringgids* 2005-35, p. 17.

(met met A.L. van der Stoel, D. Hoogland, E. van Noorduynd en M. Wermuth) *Wijzer kijken: Schadelijkheid, geschiktheid en kennisbevordering bij het gebruik van audiovisuele producten door jeugdigen*, Advies Commissie Jeugd, Geweld en Media, 68 pp.

Voordrachten:

‘Public Service Broadcasting and State AID’, EPRA-meeting, Budapest, 20 oktober.

‘Toezicht en Handhaving’, OPTA, Den Haag, 8 november.

‘Randvoorwaarden maatschappelijk en economisch ondernemen publieke omroep: Staatssteun’, Commissariaat voor de Media, Hilversum, 2 december.

Overige activiteiten:

Organisatie workshop ‘To Have or not to Have Must-carry Rules’ i.s.m. European Audiovisual Observatory, Amsterdam, 9 april.

Organisatie PAO ‘Het nieuwe Telecommunicatierecht’, Amsterdam, januari-maart.

Functies:

- vice-voorzitter Vereniging voor Media- en Communicatierecht (VMC)
- lid raad van toezicht publieke omroep
- lid adviesraad Telecommunicatie, Euroforum
- lid adviesraad Nationaal Overleg Telecommunicatie (NOT), Euroforum
- lid adviesraad Amsterdam Nyenrode Law School (ANLS)
- lid begeleidingscommissie ministerie van EZ inzake evaluatie hoofdstuk 13 Tw
- voorzitter commissie van beroep De Visuelen
- lid adviescommissie Jeugd, Media en Geweld
- redactielid *Computerrecht* (vanaf juli)
- jurylid Internet Scriptieprijs

Mr. S.M. van Geffen

Projectonderzoeker.

‘De omvang van het algemene recht op onderhandeling onder art. 6.1 Tw’, *Computerrecht* 2005-6, p. 305-312.

(m.m.v. Flóra Felső) *Mededingingsproblemen en maatregelen in de sector elektronische communicatie*, rapport in opdracht van British Telecom t.b.v. marktanalyses door OPTA, Amsterdam: SEO Economisch, 4 januari 2005.

Mr. S. Gorini

Projectonderzoeker.

Academische publicaties:

(met J.J.C. Kabel) *Broadcasters' Obligation to Invest in (Cinematographic) Film*, rapport in opdracht van het European Audiovisual Observatory, Amsterdam, 2005, 7 pp.

(met N.A.N.M. van Eijk) 'Workshop on must carry obligations', in: S. Nikoltchev (red.), *To Have or not to Have Must-carry Rules*, IRIS Special, Straatsburg: European Audiovisual Observatory 2005, p. 1-7.

Professionele publicaties:

Diverse bijdragen *IRIS*.

Mr. M.M. Groenenboom

Projectonderzoeker, tevens paralegal bij Nauta Dutilh.

Academische publicaties:

'Comparing the EUCD implementation of various Member States', *INDICARE Monitor* 2005-1.

'Protecting the entertainment industry against commercial piracy, INDICARE-interview met T. Kuik', *INDICARE Monitor* 2005-6.

'Improving cross border licensing practices for online music stores. The European Commission's view', *INDICARE Monitor* 2005-7.

'Commission Recommendation on cross border licensing: Last train boarding now!', *INDICARE Monitor* 2005-9.

(met N. Helberger (red.), N. Dufft, K. Kerényi, C. Orwat en U. Riehm), *Digital Rights Management and Consumer Acceptability: A Multi-Disciplinary Discussion of Consumer Concerns and Expectations*, State of the Art Report - First Supplement, INDICARE, 47 pp.

Overige activiteiten:

Organisatie Workshop 'Fair DRM Use', Amsterdam, 27 mei.

Mr. L. Guibault

Projectonderzoeker.

Academische publicaties:

‘Paradigm Shift in European Intellectual Property Law? From Microsoft to Linux’ *Lex Electronica*, vol. 10, No 3 (special issue 10th Anniversary), Fall 2005.

(met P.B. Hugenholtz) ‘Auteurscontractenrecht: naar een wettelijke regeling’, *AMI* 2005-1, p. 1-8.

‘When will we have cross-border licensing of copyright and related rights in Europe?’, *eCopyright Bulletin* (UNESCO), April-June 2005.

(met O. van Daalen), *Unravelling the Myth Around Open Source Licences – An Analysis from a Dutch and European Law Perspective*, The Hague, T.M.C. Asser Press, 2005, 213 pp.

(met N. Helberger), ‘Copyright Law and Consumer Protection’, European Consumer Law Group, Bureau Européen des Unions de Consommateurs, 32 pp.

Professionele publicaties:

‘De beschikbaarstelling van werken’, *Informatie Professional*, 2005-6, p. 29.

Voordrachten:

‘Extra bescherming voor auteurs?’, jaarlijkse bijeenkomst van Federatie Fotografen, Amsterdam, 20 april.

‘Comment : Consumer protection law – Setting a standard for the use of digital content?’ 3rd INDICARE Workshop ‘Fair DRM Use’, Amsterdam, 28 mei.

‘How binding are open source licences?’, International conference Holland Open, Amsterdam, 30 mei.

‘IPR on software: the road ahead’, Panel discussie, Symposium, Centrum voor Wiskunde en Informatica, Universiteit van Amsterdam, 20 oktober.

‘Scientific use and copyright limitations’, 4th INDICARE Workshop ‘Digital Rights Management in Public Science’, Brussel, 8 december.

Overige activiteiten:

‘Enkele juridische aspecten van het e-commerce’, eBusiness, gastcollege Faculteit Economie, Universiteit van Amsterdam, 11 maart.

‘Databankenbescherming’, gastcollege PAO Mediarecht, Amsterdam, 11 mei.

Summer Course on International Copyright Law, IViR, Amsterdam, 4-9 juli.

‘From Open Source to Creative Commons’, gastcollege Radboud Universiteit Nijmegen, 24 november.

Functies:

- correspondent voor *Computer Law Review International* (Duitsland)
- lid internationale redactie voor *Cahiers de propriété intellectuelle* (Canada)
- lid subcommissie ‘Open source licenties’ van de Nederlandse Vereniging van Informatica en Recht

- editor en national reporter – *Common Core of European Private Law*, University of Trento (Boundaries of Intellectual Property)

Mr. N. Helberger

Projectonderzoeker.

Academische publicaties:

Controlling Access to content. Regulating Conditional Access in Digital Broadcasting, Information Law Series 15, Kluwer Law International: Den Haag 2005, 317 pp.

(met L.F. Asscher, N.A.N.M. van Eijk & J.J.C. Kabel) *De regulering van media in internationaal perspectief*, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Pallas Publications: Amsterdam 2005, 107 pp.

(met L. Guibault), ‘Copyright Law and Consumer Protection’, European Consumer Law Group, Bureau Européen des Unions de Consommateurs, 32 pp.

(met N. Dufft, M.M. Groenenboom, K. Kerényi, C. Orwat en U. Riehm), *Digital Rights Management and Consumer Acceptability: A Multi-Disciplinary Discussion of Consumer Concerns and Expectations*, State of the Art Report - First Supplement, INDICARE, 47 pp.

‘Thou shalt not mislead thy customer! The pitfalls of labelling and transparency’, *INDICARE Monitor*, vol. 1, no. 9, 25 februari.

‘Not so silly after all - new hope for private copying’, *INDICARE Monitor*, vol. 2, no. 6, 26 augustus.

‘Virgin Media vs iTunes. Using competition law as tool to enforce access to DRM...and failing’, *INDICARE Monitor*, vol. 2, no. 8, 28 oktober.

‘Digital Rights Management from a Consumer's perspective’, *IRIS plus*, 2005-8, p. 1-8.

Professionele publicaties:

Telekommunikationsrecht. Boekbespreking, Mediaforum, 2005-7/8, p. 258.

(met D.A. Rossini) Rapport over de workshop ‘Fair DRM Use’, Amsterdam, mei 2005.

Preparing for the Iditarod of the Digital World, rapport over de conferentie ‘Is consumer protection an anachronism in the information economy?’, *INDICARE Monitor*, vol 2, no. 3, 30 mei.

A2K: Access to Knowledge - Make it happen, rapport over de A2K conferentie, *INDICARE Monitor*, vol. 2, no. 3, 30 mei.

Diverse bijdragen *IRIS*.

Voordrachten:

‘DRM and Consumer Protection’, Expert Meeting, Bureau Européen des Union de Consommateurs (BEUC), Brussel, 4 maart.

Overige activiteiten:

‘The European Access Directive’, gastcollege voor studenten van de E.U. Business Law LL.M. Programme, Amsterdam Law School, 8 april.

Organisatie Workshop ‘Fair DRM Use’, Amsterdam, 27 mei.

Visiting scholar, University of California, Berkeley.

Functies:

- redactielid *INDICARE monitor*
- correspondent *IRIS*

Mr. A.W. Hins

Universitair docent.

Academische publicaties:

‘Voetbalrechten en voorkeursrecht’, *Mediaforum* 2005-2, p. 37.

‘Achterkamertjespolitiek bij uitstek. Informatie over de kabinets(in)formatie’, in: A.W. Hins, A.J. Nieuwenhuis en J.H. Reestman (red.), *Recht en Reede. Opstellen aangeboden aan mr. J.L. de Reede*, Deventer: Kluwer 2005, p. 59-68.

Annotaties:

ABRvS 3 augustus 2005, *Mediaforum* 2005-9, p. 316-318 (*Commissariaat voor de Media/SBS*).

Rb. Rotterdam 5 oktober 2005, *Mediaforum* 2005-11/12, p. 382-390 (*Mediasales c.s./minister van Economische Zaken*).

Professionele publicaties:

‘Mediarecht’, *Ars Aequi Katern* 94, p. 5195-5196 (*Ars Aequi*); *Ars Aequi Katern* 95, p. 5266-5268 (*Ars Aequi*); *Ars Aequi Katern* 96, p. 5323-5325 (*Ars Aequi*); *Ars Aequi Katern* 97, p. 5388-5390 (*Ars Aequi*).

Overige activiteiten:

Co-referent bij workshop UvT d.d. 12 mei 2005, ‘Openbaarheid in de netwerkomgeving’.

Functies:

- lid redactie *Mediaforum*
- lid bezwaarschriftencommissie Commissariaat voor de Media

- lid geschillencommissie Publieke Omroep
- lid opleidingscommissie bachelor rechtsgeleerdheid
- lid rendementencommissie faculteit rechtsgeleerdheid

Prof. mr. P.B. Hugenholtz

Hoogleraar Informatierecht.

Academische publicaties:

(met M.J. Davison), 'Football fixtures, horseraces and spin-offs: the ECJ domesticates the database right', *EIPR* 2005-3, p. 113-118.

'The Implementation of Directive 2001/29/EC in The Netherlands', *Revue Internationale du Droit d'Auteur (RIDA)* 2005-2006 (oktober 2005), p. 117-147.

'Abuse of Database Right. Sole-source information banks under the EU Database Directive', in: Howard Shelanski, Francois Leveque (eds.), *Antitrust, Patents and Copyright*, Cheltenham: Edward Elgar 2005, p. 203-219.

'P2P and Copyright. Are Levies a Solution?', in: N. Bruun (ed.), *Intellectual Property Beyond Rights*, Helsinki : WSOY, 2005, p. 23-30.

'Copyright without Frontiers: is there a Future for the Satellite and Cable Directive?' in: *Die Zukunft der Fernsehrichtlinie / The Future of the 'Television without Frontiers' Directive*, Proceedings of the conference organised by the Institute of European Media Law (EMR) in cooperation with the European Academy of Law Trier (ERA), Schriftenreihe des Instituts für Europäisches Medienrecht (EMR), Band 29, Baden-Baden: Nomos Verlag 2005, p. 65-73.

'De Auteurswet gewijzigd: Artikel 18a Aw (incidentele verwerking)', *AMI* 2005-2, p. 57-58.

Annotaties:

Europese Hof van Justitie 9 november 2004, *AMI* 2005-1, p. 36-37 (*British Horseracing/William Hill*).

Voordrachten:

'P2P and Copyright. Are Levies a Solution?', 3rd DRM Conference, Berlijn, 13-14 januari.

Diverse panels, *Thirteenth Annual Conference on International IP Law & Policy*, Fordham University School of Law, New York, 31 maart-1 april.

'Internalizing Competition Law: Sole-source databases under the EU Database Directive', Conference 'Free Trade, Competition and the Enforcement of Intellectual Property Rights in a Global Economy', Maastricht University, 19-20 mei.

'Open Content Licensing', Seminar 'New Technologies - Distribution of Video Art', De Balie, Amsterdam, 14 april.

'Pros and Cons of Levies', PLS Seminar 'Licensing Digital Rights', London, 27 april.

‘Towards a Science Commons? A Few Copyright Problems and More’, SURF Seminar, Utrecht, 24 mei.

‘Imagine a world without author’s rights’, keynote speech, XIX European Writers’ Congress, Amsterdam, 8 oktober.

‘Copyright and P2P: a Common Cents Solution’, conferentie ‘Copyright in the P2P Era’, Fac. Univ. St. Louis, Brussel, 14 oktober.

‘Creative Commons and Author’s Rights: *Les extrêmes se touchent*’, Duke Law School, Durham (V.S.), 24 oktober.

‘Creative Commons and Author’s Rights: *Les extrêmes se touchent*’, Festival of Creativity and Free Culture, Ljubljana, 28 oktober.

‘Copyright and P2P in Europe’, SOFTIC Conference, Tokyo, 9 november.

‘Copyright and P2P in Europe’, Hokkaido University, Sapporo, 10 november.

‘Database Protection’, gastcollege Cambridge University, 16 november.

‘Digital Rights Management’, Kluwer-seminar ‘Artiest en Recht’, Amsterdam, 25 november.

Functies:

- lid *Commissie Auteursrecht*, Ministerie van Justitie
- voorzitter redactie *AMI*, tijdschrift voor auteurs-, media- en informatierecht
- general Editor *Information Law Series* (Kluwer Law International)
- vice-voorzitter *Vereniging voor Auteursrecht*
- adjunct Professor of Law, Monash University, Melbourne (Australië)
- docent, Munich Intellectual Property Law Center
- plaatsvervangend raadsheer, Gerechtshof Arnhem
- vice-voorzitter *Vaste Commissie Plagiaat* (Buma-Stemra)
- arbiter, World Intellectual Property Organisation (WIPO) Arbitration and Mediation Center
- lid Fachbeirat, *Max-Planck-Institut für geistiges Eigentum, Wettbewerbs- und Steuerrecht*, München
- plv. lid Senaat, Universiteit van Amsterdam
- lid Wittem-groep (unificatie Europees auteursrecht)

Overige activiteiten:

IViR Summer Course on International Copyright Law (organisatie en colleges), Amsterdam, 4-9 juli.

Mr. J.J.C. Kabel

Hoogleraar Informatierecht, in het bijzonder commerciële informatie.

Academische publicaties:

(m.m.v. E.R. Vollebregt) ‘Oneerlijke mededinging en reclamerecht 2004’, *IER* 2005-1, p. 85-95.

‘Sponsoring van televisieprogramma’s. Van kwaad tot erger?’ *IER* 2005-5, p. 274-275.

(met K. Janssen) ‘Commercialisering van overheidsinformatie door de overheid: rechtspraak en wetgeving in België en Nederland. De honden blaffen maar de karavaan trekt voort.’, *Computerrecht* 2005-3, p. 117-130.

(met L.F. Asscher, N.A.N.M. van Eijk & N. Helberger) *De regulering van media in internationaal perspectief*, Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, Pallas Publications: Amsterdam 2005, 107 pp.

Rechter en publieksopvattingen: feit, fictie of ervaring? (rede UvA), Otto Cramwinckel Uitgever: Amsterdam 2005, 31 pp.

‘Droit au respect bij vernietiging’, in: Inge C. van der Vlies (red.), *De kunst en het recht*, Boom Juridische uitgevers: Den Haag 2005, p. 189-205.

(met S. Gorini) *Broadcasters’ Obligation to Invest in (Cinematographic) Film*, rapport in opdracht van het European Audiovisual Observatory, Amsterdam, 2005, 7 pp.

Annotaties:

Rb. Den Haag 15 september 2004, *IER* 2005-4 (*Caris/EON*).

Hof Amsterdam 30 september 2004, *IER* 2005-10 (*T-Mobile/ID&T Mobile*).

Hof den Haag 21 april 2005, *IER* 2005-46 (*Goedwagen/Bols*).

Vzr. Rb. Den Haag 12 november 2004, *IER* 2005-25 (*Pretium telecom/Yiggers*).

Vzr. Rb. Amsterdam 13 januari 2005, *IER* 2005-43 (*McDonald’s/Burger King*).

Rb. Arnhem 31 augustus 2005, *IER* 2005-89 (*De Lotto/Ladbrokes*).

Rb. Amsterdam 20 oktober 2004, *AMI* 2005-7 (*Tuijnman/WBA*).

Voordrachten:

‘Borderlines between Consumer Information and Advertising, European Standards’, CoE/CEM, Albena (Bulgarije), 2 juni.

‘What could be expected as a result of the ongoing revision process of the European Convention of Transfrontier television and the Directive Television without Frontiers?’, CoE/CEM, Albena (Bulgarije), 3 juni.

‘Meer onderzoek naar Misleiding & Verwarring? Consequenties van de OHP Richtlijn’, Lustrumcongres 20 jaar IER, Amsterdam, 1 november.

‘Oneerlijke handelspraktijken: wat zijn dat en wie houdt daar toezicht op?’, Nationaal reclamecongres, Soestduinen, 9 december.

Overige activiteiten:

‘Developments in European Advertising Law. The search for consistency’, Amsterdam Law School, Amsterdam, 20 april.

‘Rechter en publiek. De beoordeling van misleiding, verwarring, onderscheidend karakter, c.a.’, PAO Actualiteiten mediarecht, Amsterdam, 11 mei.

‘Interventies Question 2 (Intellectual Property and Unfair Competition)’, Congres LIDC, Gent, 6-8 oktober.

Voorzitterschap Studiemiddag 2-studiecriterium, Vereniging Farmacie en Recht, Amsterdam, 27 oktober.

Functies:

- lid van de Redactie van het tijdschrift voor Intellectuele Eigendom en Reclamerecht
- voorzitter van de Geschillencommissie Bureau Kredietregistratie
- voorzitter van de Privacy Commissie van de Universiteit van Amsterdam
- plv. voorzitter van de Nederlandse Codecommissie voor het Reclamewezen
- voorzitter van de Vereniging voor Media- en Communicatierecht
- lid Comité Scientifique de Ligue International du Droit de la Concurrence (LIDC)
- voorzitter College van Beroep NICAM (Kijkwijzer)
- lid Bestuur Stichting NES-Theaters

Mr. ir. M.J. Konert

Projectonderzoeker.

Professionele publicaties:

(met D. Stevens) Rubriek Telecommunicatierecht, *Computerrecht*, 2005-4, p. 230-233; 2005-5, p. 286-288; 2005-6, p. 344-346.

Functies:

- redacteur *Computerrecht* (vanaf juli)

Mr. W. F. Korthals Altes

Fellow IViR.

Populariserende publicaties:

Geef rechter-commissaris actievere rol, *NRC Handelsblad* 19 september.

Voordrachten:

Inleiding over artikel 10 EVRM en behandeling van jurisprudentie van het EHRM tijdens seminar over uitingenvrijheid voor journalisten en juristen uit de landen van de Kaukasus (Armenië, Azerbeidzjan, Georgië, Abchazië, Nagorno-Karabach, Ossetië en Zuid-Ossetië), Kiev (Oekraïne), 23-24 november.

Overige activiteiten:

Onderwijs in keuzevak European Telecommunications and Broadcasting Law and Policy, New York Law School, New York, USA, september/oktober.

Functies:

- Raadsheer Gerechtshof Arnhem
- visiting Professor of Media and Communications Law, New York Law School.

Mr. T. McGonagle

Projectonderzoeker.

Academische publicaties:

(met M. Price) 'Overview of the Survey of State Practice: 'Minority-Language Related Broadcasting and Legislation in the OSCE', in: G. Jones (Series Editor), S. Holt & J. Packer (Guest Editors), *Mercator Media Forum 8*, University of Wales Press: Cardiff 2005, p. 32-83.

'Introduction to and Summary of the Survey of State Practice: 'Minority-Language Related Broadcasting and Legislation in the OSCE', *ibid.*, p. 84-99.

Professionele publicaties:

11 bijdragen *IRIS*.

Voordrachten:

'Minority rights and the ongoing quest for legitimacy', Law Faculty Seminar Series, National University of Ireland, Galway, 11 maart.

'Council of Europe approaches and legal developments under the European Convention on Human Rights', roundtable discussion *Combating racially motivated crime and hate crimes through legislation*, organised by the Irish Human Rights Commission and Amnesty International (Irish Section) in association with the (Irish) National Consultative Committee on Racism and Interculturalism, Dublin Castle, 8 juni.

'Diversifying opinion in the media', Decision-makers Conference for the South Caucasus, Media Diversity Institute, Wenen, 30 juli.

Overige activiteiten:

‘Introduction to Broadcasting Law’, gastcollege voor studenten van de E.U. Business Law LL.M. Programme, Amsterdam Law School, 14 april.

‘The ‘Television without Frontiers’ Directive’, gastcollege voor studenten van de E.U. Business Law LL.M. Programme, Amsterdam Law School, 15 april.

‘De juridische bescherming en bevordering van regionale talen in Europa’, gastcollege voor studenten van de opleiding Culturele vormgeving van Europa, Faculteit der Geesteswetenschappen, Universiteit van Amsterdam, 24 mei.

Vertegenwoordiger van het European Audiovisual Observatory bij *Promoting public services in the media: human rights, tolerance, multilingualism and fight against discrimination*, internationaal congres georganiseerd door UNESCO, Lissabon, 26-28 oktober.

Roundtable discussion on a hypothetical case, Comparative Hate Speech Regulation Conference, The Floersheimer Center for Constitutional Democracy, Benjamin N. Cardozo School of Law, New York, 7 november.

Functies:

- coördinator samenwerking European Audiovisual Observatory
- medewerker *Nederlandse Jurisprudentie*

Mr. G.J.H.M. Mom

Universitair docent.

Professionele publicaties:

Auteursrecht, Naburige rechten en Databankenrecht. Wettenpockets Privaatrecht, Deventer: Kluwer 2005, X + 370 pp.

‘Rechtspraak in het kort, actualiteiten en agenda’, *AMI* 2005-1, p. 40-43; 2005-2, p. 77-80; 2005-3, p. 114-116; 2005-4, p. 147-151; 2005-5, p.177-180; 2005-6, p. 220-224.

Update van ‘Commentaar op art. 25a Auteurswet 1912’, in: J.J. Brinkhof, F.W. Grosheide en J.H. Spoor (red.), *Intellectuele eigendom, artikelsgewijs commentaar*, Den Haag: Elsevier Juridisch, 6 pp.

Overige activiteiten:

‘Auteursrecht’, tweetal gastcolleges op Hogeschool Rotterdam, 14 januari.

Functies:

- algemeen onderwijscoördinator IViR
- lid Opleidingscommissie Bachelor rechtsgeleerdheid
- lid Opleidingscommissie Master rechtsgeleerdheid

- bestuurslid Stichting Auteursrechtmanifestaties
- redacteur (en plaatsvervangend eindredacteur) *AMI*, tijdschrift voor auteurs-, media- en informatierecht
- secretaris Stichting Fonds Victor Hugo
- medewerker aan losbladige uitgave *Intellectuele eigendom, artikelsgewijs commentaar* (voor de onderdelen Auteurswet en Wet op de naburige rechten)

Mr. drs. A.J. Nieuwenhuis

Universitair docent.

Academische publicaties:

(met A.L.J. Janssens) *Uitingsdelicten, Studiepockets strafrecht*, Deventer: 2005, 264 pp.

Annotaties:

EHRM 29 maart 2005, Alinak c. Turquie, *Mediaforum* 2005-5, p. 203-205.

EHRM 19 september 2005, I.A. c. Turquie, *Mediaforum* 2005-10, p. 339-340.

Professionele publicaties:

Tussen godslastering en kerstgedachte, *Mediaforum* 2005-1, p. 1.

Mr. A.T. Ottow

Gastonderzoeker, vanaf 01/11 onderzoeker, tevens advocaat-adviseur (Houthoff Buruma).

Academische publicaties:

‘De bewijspositie van OPTA en de rechterlijke toetsing van besluiten inzake aanmerkelijke marktmacht’, *Mediaforum* 2005-6, p. 221-229.

‘Dispute resolution under the new European framework’, in: E.J. Dommering & N.A.N.M. van Eijk, *The Round Table Expert Group on Telecommunications Law. Conference papers*, Amsterdam: Instituut voor Informatierecht (IViR), Universiteit van Amsterdam, 2005.

Annotaties:

Vz. CBB 27 april 2005, *Mediaforum* 2005-7/9, nr. 26, p. 279-284 (*Wanado/ OPTA*).

(met V. Textor) Vz. CBB 8 maart 2005, *JB* 2005, p. 161 (*Enertel e.a./OPTA en KPN Telecom*).

Professionele publicaties:

‘De Europese dimensie van nationale telecomprocedures’, *Mediaforum* 2005-3, p. 91.
(met L. Dragstra, L. Huisman & G.A.I. Schuijt), ‘Documentatie’, *Mediaforum* 2005-1, p. 9-17; *Mediaforum* 2005-2, p. 53-62 en *Mediaforum* 2005-3, p. 106-112.

Overige activiteiten:

‘Economisch toezicht: OPTA’, Amsterdam Nyenrode Law School, 18 januari.
‘Bijzondere toezichthouders en gereguleerde markten’, Grotiuscursus Nationaal en Europees mededingingsrecht, 14 december.

Functies:

- redactielid *Mediaforum*

Mr. D.A. Rossini

Projectonderzoeker.

Professionele publicaties:

(met N. Helberger) Rapport over de workshop ‘Fair DRM Use’, Amsterdam, mei 2005.
Diverse bijdragen *IRIS*.

Mr. drs. W.A.M. Steenbruggen

Projectonderzoeker.

Professionele publicaties:

(met D. Stevens) Rubriek Telecommunicatierecht, *Computerrecht* 2005-1, p. 40-44; 2005-2, p. 103-106; 2005-3, p. 160-163.

Voordrachten:

Privacy en anonimiteit op het Internet, Voordracht op het Lis@ symposium: ‘Privacy en Internet: hoe anoniem wil jij zijn?’, Groningen, 10 november 2005.

Functies:

- redacteur *Computerrecht* (tot juli)
- lid Registratiecommissie van Amsterdam

8 OPLEIDING

8.1 Doctoraal-opleiding Nederlands recht: keuzevakken

Een groot aantal medewerkers van het Instituut heeft in het verslagjaar 2005 ook onderwijs verzorgd. Zo waren de medewerkers Hins en Nieuwenhuis van de afdeling Publiekrecht (leerstoelgroep Staatsrecht) en Asscher, Bostyn, Dommering, Van Eechoud, Van Eijk, Guibault, Helberger, Hugenholtz, Kabel, Mom, Sitompoel en Steenbruggen van het Instituut als docent actief.

Bij het onderwijs van de leerstoelgroep Informatierecht ging het allereerst om de volgende keuzevakken: 'Mediarecht', 'Auteursrecht en Naburige Rechten', 'Recht van de Industriële Eigendom' en 'Telecommunicatierecht'.

Voorts verzorgden Hugenholtz en Guibault onderwijs in het verdiepingvak 'International and European Copyright' en deed Kabel dat in het keuzevak 'Commerciële communicatie'. Het door de leerstoelgroep Staatsrecht verzorgde keuzevakonderwijs betrof onder meer het keuzevak 'Vrijheid van meningsuiting en politieke grondrechten', welk vak uitstekend aansluit op het door de leerstoelgroep Informatierecht verzorgde vak 'Mediarecht'.

Voorzover het bij het in het verslagjaar 2005 verzorgde onderwijs nog ging om 10 EC-keuzevakken van de leerstoelgroep Informatierecht, werd dit gegeven in de vorm van een serie hoorcolleges en intensieve werkgroepen (met elk 20 tot 25 studenten). Ook dit jaar bleek uit de evaluaties van dit keuzevakonderwijs dat de daaraan deelgenomen hebbende studenten positief waren over dit onderwijs, waaraan veelal ook werd bijgedragen door enkele gastdocenten, zoals in het desbetreffende rechtsgebied gespecialiseerde praktijkjuristen. De toetsing van deze 10 EC-vakken was weer drieledig: het door de student te behalen eindcijfer werd voor 50% bepaald door de uitslag van het afsluitende mondelinge tentamen, voor 30% door het voor de individuele paper (van maximaal 2500 woorden) behaalde cijfer en voor 20% door het gemiddelde cijfer dat werd behaald voor de wekelijkse groepswerkstukken waaraan de student had bijgedragen.

Met ingang van het studiejaar 2005-2006 werd de studielast van de vakken 'Mediarecht', 'Auteursrecht en Naburige Rechten', 'Recht van de Industriële Eigendom' en 'Telecommunicatierecht' gehalveerd. Het onderwijs in deze vakken geschiedt sindsdien niet meer in de vorm van hoorcolleges en intensieve werkgroepen, maar alléén in de vorm van intensieve werkgroepen (van ca. 25 studenten per parallelle groep). De vakken 'Mediarecht' en 'Auteursrecht en naburige rechten' werden in deze nieuwe 5 EC-opzet schriftelijk getoetst, de 5 EC-vakken 'Industriële eigendom' en 'Telecommunicatierecht' werden net als voorheen mondeling getentamineerd.

In totaal namen in het verslagjaar circa 400 studenten deel aan het onderwijs in de vakken en werden er 388 tentamens afgelegd.

Er werden in totaal 27 doctoraalscripties en 16 stageverslagen geschreven. Eén student kreeg in het verslagjaar 2005 een eervolle prijs voor zijn onder begeleiding van een IViR-medewerker geschreven doctoraalscriptie: de scriptieprijs van 1000 euro werd hem verleend door de Vereniging voor Sport en Recht. Een andere student behoorde tot de genomineerden voor de wetenschappelijke UvA-scriptieprijs 2005.

Een aanzienlijk aantal studenten blijkt in het verslagjaar meer dan één keuzevak van de leerstoelgroep Informatierecht te hebben gevolgd en enkelen hebben vervolgens ook hun

doctoraalscriptie (van 10 EC) gewijd aan een onderwerp op het gebied van het informatierecht. In die gevallen geschiedde dat soms nog in het kader van het zogenoemde ‘Leerpad Informatierecht’: indien een student Rechtsgeleerdheid (oude stijl) – naast een of meer andere keuzevakken – tenminste drie IViR-keuzevakken van elk 10 EC gevolgd heeft, een praktijk- of onderzoekstage in de sfeer van het informatierecht heeft gelopen (5 EC) alsmede een ‘informatierecht’-scriptie heeft geschreven, dan kan dat aanleiding geven voor een specifieke ‘leerpadaantekening’ op de bij de doctoraalbul (oude stijl) behorende cijferlijst.

8.2 Masteropleiding Informatierecht

Sinds het studiejaar 2003-2004 is het mogelijk aan de Universiteit van Amsterdam de – in Nederland unieke – ‘Masteropleiding Informatierecht’ te volgen. Deze opleiding, grotendeels verzorgd door medewerkers van het IViR, is toegankelijk voor een ieder die alle onderdelen van de brede juridische basisopleiding, het driejarige bachelorprogramma van de opleiding Rechtsgeleerdheid, met goed gevolg heeft afgelegd. Wie beschikt over een universitair niet-juridisch bachelor/masterdiploma of over een diploma van een vierjarige HBO-opleiding kan een zogenaamd ‘bewijs van toelating’ tot de masteropleiding verkrijgen door eerst een zogenaamd schakelprogramma (van 60 EC) met succes te volgen. Dit schakelprogramma voorziet in de juridische kennis die noodzakelijk is voor het kunnen volgen van de masteropleiding.

In het verslagjaar stonden circa 30 studenten officieel te boek als studenten van de ‘Master Informatierecht’.

In het verslagjaar 2005 kreeg de Masteropleiding Informatierecht (totale studielast: 60 EC) vanaf het studiejaar 2005-2006 de volgende herziene opbouw: een viertal verplicht te volgen basisvakken (van elk 5 EC): 1. Mediarecht I, 2. Auteursrecht en naburige rechten, 3. Telecommunicatierecht I en 4. Industriële eigendom; twee of meer verdiepvingsvakken resp. keuzevakken op aanpalende terreinen (in totaal 30 EC). Desgewenst kan de masterstudent in plaats van een keuzevak ook een stage lopen (5 EC), hetzij een praktijkstage bij een advocatenkantoor, merkenbureau, overheidsinstelling of bedrijf hetzij een onderzoekstage bij het IViR zelf. Met het schrijven van een scriptie zijn de resterende 10 EC’s te behalen.

8.3 Bacheloropleiding Nederlands recht: Informatierecht

In het kader van hun driejarige bacheloropleiding ‘Nederlands recht’ dienen bachelorstudenten in het laatste (derde) jaar van hun juridische basisopleiding een van de drie zogenaamde ‘gebonden keuze-onderdelen’ (van elk 5 EC) te volgen. Het gaat hier om een keuze uit de vakken ‘Omgevingsrecht’, ‘Arbeidsrecht’ en ‘Informatierecht’. In het verslagjaar 2005 bleken zo’n 145 bachelorstudenten gekozen te hebben voor het door medewerkers van het IViR verzorgde vak ‘Informatierecht’. Het onderwijs bestond uit een serie hoorcolleges en extensieve werkgroepen, waarin de belangrijkste – nationale, Europese en internationale – aspecten van een aantal deelgebieden van het informatierecht (zoals mediarecht, reclamerecht, data- en privacyrecht, intellectuele eigendom, internet) in hoofdlijnen aan de orde kwamen. Het onderwijs werd verzorgd door IViR-medewerkers Asscher, Van Eijk, Hugenholtz, Kabel en Mom. De werkgroepen werden samen met gespecialiseerde juristen uit de praktijk verzorgd. Voor het schriftelijk tentamen, in de vorm van meerkeuzevragen, behaalden 137 studenten een voldoende.

8.4 Post-Academisch Onderwijs

Zoals voorgaande jaren werd ook in het verslagjaar 2005 Post Academisch Onderwijs gegeven.

De jaarlijks terugkerende PAO-cursus 'Het Nieuwe Telecommunicatierecht' startte op 28 januari en liep door tot medio maart. Vanuit het IViR werkten aan deze cursus mee: Asscher, Dommering, Van Eijk, Kabel, Ottow en Sitompoel. Daarnaast leverde een groot aantal gastdocenten een bijdrage aan dit PAO-onderwijs: mr. R. Chavannes (advocaat, Stibbe), ing. H. Doorenspleet (senior industry analyst, Global Telecom, Media & Internet Group, Rabobank International), mr. P.V. Eijsvoogel (advocaat, Allen & Overy), dr. J. Huigen (secretaris van het college en hoofd interconnectie en bijzondere toegang van de OPTA) en mr. drs. M.L. Verberne (manager Legal and Public Affairs, One.Tel/Scarlet).

Op 11 mei vond er een door Kabel gecoördineerde PAO-cursus 'Mediarecht' plaats waaraan Guibault en Kabel medewerking verleenden.

Van 4 tot 9 juli organiseerde het IViR voor de vijfde maal in successie zijn jaarlijkse zomercursus 'International Copyright Law'. Deze postacademische cursus trok dit jaar 24 enthousiaste deelnemers uit 17 verschillende landen. Naast docenten vanuit het IViR (Guibault, Van Eechoud en Hugenholtz) trad een drietal buitenlandse deskundigen op als gastdocent: Daniel Gervais (professor, Faculty of Law, University of Ottawa), Pamela Samuelson (professor, University of California at Berkeley) en Thomas Vinje (partner, Morrison & Foerster, Brussel).

8.5 Gastcolleges

Voor de gastcolleges en voordrachten die door medewerkers van het Instituut werden gehouden zij verwezen naar de in paragraaf 7.9 van dit jaarverslag vermelde publicaties en overige activiteiten.

English summary

1. The Institute for Information Law

The Institute for Information Law (established in 1987) is part of the Faculty of Law of the University of Amsterdam. The Institute is the largest research facility in the field of information law in Europe and probably in the world. The Institute employs approximately 25 qualified researchers who actively study and report on a wide range of subjects within the domain of information law. The activities of the Institute include:

- Research and dissemination of knowledge in the field of information law;
- Organising conferences, workshops and seminars;
- Undertaking of research projects commissioned by third parties;
- Training of research assistants;
- Organising a master course on information law
- Practical training (post-graduate courses, professional training, seminars);
- Maintenance of a specialised Documentation Centre for research and legal practice in the field of information law.

The Institute regularly collaborates with the Tilburg Institute for Law, Technology, and Society (TILT) of Tilburg University, the Institute for Information Law of the University of Karlsruhe, the Norwegian Research Centre for Computers and Law (NRCCL), the Max-Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law, the Institute of European Media Law (EMR), the University of Haifa School of Law, the University of California at Berkeley and various other institutes. Individual members of the Institute maintain worldwide contacts with researchers in their own specialized fields.

Since 1994, the Institute is an official partner of the *European Audiovisual Observatory* in Strasbourg. Operating within the framework of the Council of Europe, the Observatory acts as an information and reference centre for professionals in the audiovisual industry throughout Europe. As a partner of the Observatory, the Institute collects materials and data on important current issues of audiovisual law, provides input for its monthly law review *IRIS* and collaborates with the Observatory in various other ways.

Highlights in 2005 were several. Jan Kabel en Nico van Eijk held their inaugural lectures, Natali Helberger defended her thesis on the regulating of conditional access in digital broadcasting and Asscher, Van Eijk, Helberger and Kabel saw the publication of their comparative law study, ordered by the prestigious Scientific Council for Dutch Government Policy on the Regulation of electronic media. Finally, yet importantly, at the end of the year, the Institute acquired a research commission of the European Commission on the recasting of copyright law in the European Union.

2. Research Program

The Institute's working program concentrates on the following main themes of research.

Theory of Information Law

This theme focuses on the development of information law into a separate field of law. In this context, the relation to other fields of law and to other disciplines is analysed; new definitions and concepts are conceived. Problems of comparative and international law and the relationship between technology and law are also studied in order to provide a conceptual framework for the study of problems in the other fields of research.

Freedom of Expression and Media Law

This theme comprises the constitutional foundations of freedom of expression and information, and the restrictions imposed thereon in relation to traditional and modern media. In addition, the rights of information receivers and the obligations of government authorities in this respect, as well as the social institutions in this field, are studied. Topics of research include: regulation of public and commercial broadcasting, concentration, and competition in the print industry, theatrical freedoms, liberalization of the cable industry and the impact of European law.

Intellectual Property

Different ways of protecting information as a property right under private law (intellectual property, law of contracts, technological measures) and public law (secrecy, telecommunications law) are studied. Special consideration is given to the relation between property rights in information and freedom of expression and information. Topics of research include: copyright protection of ideas and works of fact, patent protection of non-technical inventions, the 'commodification' of information, copyright problems of the digital networked environment, trademark law and freedom of information, etcetera.

Commercial Information

This theme covers various legal problems caused by manipulative forms of mass communication for commercial and non-commercial purposes (publicity, public relations, propaganda, information supply, labelling, surreptitious advertising, sponsoring, etcetera). Topics of research include: advertising and freedom of expression, self-regulation of advertising, trans-border advertising, food labelling, unfair trade practices, and editorial freedoms.

Telecommunications Law

This theme comprises a wide array of legal problems relating to the organization, control, and exploitation of telecommunications infrastructures and services. Topics of interest include: convergence and divergence, liberalization and reregulation, regulation of cable networks, standardization, frequency management, allocation of domain names and numbers, etcetera.

Privacy and Data Protection

In this context, the legal protection of private life (right to privacy) and especially the protection of personal data in the public and private sectors are studied. Main topics are: governmental policies regarding information systems, commercialisation of personal data, and self-regulation.

Access to Government Controlled Information

This theme focuses on the legal problems relating to the use and supply of information held by public authorities. Topics include: freedom of information, commercial use of government data, public private partnerships, propaganda, etcetera.

Current Developments in Information Law

In addition to research carried out in the context of the eight main themes of research, current developments in information law are systematically analysed and commented upon.

3. Management and staff

Management

The Institute Board of Directors manages the Institute. Board members are:

Prof. Egbert J. Dommering
Prof. P. Bernt Hugenholtz (Director)
Dr. Mireille M.M. van Eechoud
Prof. Nico A.N.M. van Eijk
Prof. Jan J.C. Kabel

Staff

Dr. Lodewijk F. Asscher
Prof. Egbert J. Dommering
Dr. Mireille M.M. van Eechoud
Prof. Nico A.N.M. van Eijk
Dr. Lucie Guibault
Dr. Natali Helberger
Dr. A. Wouter Hins
Prof. P. Bernt Hugenholtz
Prof. Jan J.C. Kabel
Dr. Gerard J.H.M. Mom
Dr. Aernout J. Nieuwenhuis

Research Assistants (AIO's) and 'fast-track' AIO's

Tarlach McGonagle
Wolfgang Sakulin
Chris M. Sent
Wilfred A.M. Steenbruggen

Project Researchers

Sven J.R. Bostyn
Carien van Boxtel
Anton H. Ekker
Hans C. Fischer
Anneke Franken van Bloemendaal
Sjoerd M. van Geffen
Sabina Gorini
Margreet M. Groenenboom
Marco J. Konert
Annetje T. Ottow
Mara Rossini
Nirmala Sitompoel

Documentation Centre

Elvira Caneda Cabrera
Rosanne M. van der Waal

Institute Secretariat

Anja G.J.M. Dobbelsteen
Melissa M. Truijens

Mediaforum/AMI editorial office

Cynthia J. Flentrop

Research Associates

Prof. Masami Ashidate (School of Law, Tohoku University, Japan)
Erik R. Vollebregt (Clifford Chance Lawyers Amsterdam)

Fellows

Dr. Barbara M. Vroom-Cramer, Judge at the Court of Amsterdam
Dr. Willem F. Korthals Altes, Judge at the Court of Appeal at Arnhem and visiting Professor of Media and Communications Law, New York Law School

4. Publications

The Institute for Information Law was established in 1987. Since then its staff members have published numerous publications that are listed in its annual reports. A copy of the complete listings is available upon request.

Under the editorial responsibility of the Institute for Information Law, Kluwer Law International publishes *the Information Law Series*. Prof. Hugenholtz is General Editor of the series. Since the start of the series thirteen volumes were published:

- * Dommering, Egbert J. & P. Bernt Hugenholtz (eds.), *Protecting Works of Fact. Copyright, Freedom of Expression and Information Law*, 1991, 110 pp.
- * Korthals Altes, Willem F., Dommering Egbert J., Hugenholtz P. Bernt and Kabel Jan J.C. (eds.), *Information Law towards the 21st Century*, 1992, 393 pp.
- * Seignette, Jacqueline M.B., *Challenges to the Creator Doctrine. Authorship, Copyright Ownership and the Exploitation of Creative Works in The Netherlands, Germany and The United States*, 1994, 200 pp.
- * Hugenholtz, P. Bernt (ed.), *The Future of Copyright in a Digital Environment*, proceedings of the Royal Academy Colloquium, 1996, 248 pp.
- * Pinckaers, Julius C.S., *From Privacy Toward a New Intellectual Property Right in Persona. The Right of Publicity (United States) and Portrait Law (Netherlands) Balanced with Freedom of Speech and Free Trade Principles*, 1996, 490 pp.
- * Kabel, Jan J.C. & Mom, Gerard J.H.M. (eds.), *Intellectual Property and Information Law*, 1998, 350 pp.
- * Gendreau, Ysolde, Nordemann, Axel & Oesch, Rainer (eds.), *Copyright and Photographs. An International Survey*, 1999, 334 pp.
- * Hugenholtz, P. Bernt (ed.), *Copyright and Electronic Commerce*, 2000, 307 pp.
- * Elkin-Koren, Niva & Weinstock Netanel, Neil (eds.), *The commodification of information*, 2002, 514 pp.
- * Bygrave, Lee A., *Data Protection Law. Approaching Its Rationale, Logic and Limits*, 2002, 426 pp.
- * Guibault, Lucie, *Copyright Limitations and Contracts. An Analysis of the Contractual Overridability of Limitations on Copyright*, 2002, 375 pp.
- * Van Eechoud, Mireille M.M., *Conflict of Laws in Copyright and Related Rights. Alternatives to the Lex Protectionis*, 2003, 290 pp.
- * Helberger, Natali, *Controlling Access to content. Regulating Conditional Access in Digital Broadcasting*, 2005, 317 pp.

Selected publications in 2005

The following is a selection of the most important international publications by the Institute or its staff members in 2005. Dutch-language publications are referenced in the main part of this annual report.

IViR staff contributed several studies for special editions of *IRIS – Legal Observations of the European Audiovisual Observatory*. In particular could be named contributions to S. Nikoltchev (red.), *To Have or not to Have Must-carry Rules*, IRIS Special, Strasbourg: European Audiovisual Observatory 2005, p. 1-7.

Helberger's already mentioned doctoral thesis on *Controlling Access to Content* explores the relationship between electronic access control, freedom of expression and functioning competition. It scrutinizes the interplay between law and technique, and the ways in which broadcasting, telecommunications, and general competition law are inevitably interconnected.

Guibault, together with Ot van Daalen, published *Unravelling the Myth Around Open Source Licences – An Analysis from a Dutch and European Law Perspective*, The Hague: T.M.C. Asser Press 2005, 213 pp. Open Source and the corresponding development of the Creative Common License system is a main research subject of the Institute. The Dutch Department of Education and Culture, together with the Department of Economic Affairs subsidizes the

Institute's research on the distribution of Creative Commons Licenses. The Institute has reworked the US version for the Dutch environment.

The acceptability for Consumers of Digital Rights Management was the topic of a study edited by Gorini and Helberger: *Digital Rights Management and Consumer Acceptability: A Multi-Disciplinary Discussion of Consumer Concerns and Expectations, State of the Art Report - First Supplement*, INDICARE, 47 pp. The related but more general issue of the relationship between consumers and copyright was the subject of a Guibault's and Helberger's study on *Copyright Law and Consumer Protection*, European Consumer Law Group, Bureau Européen des Unions de Consommateurs, 32 pp.

Also with copyright dealt Van Eechoud's article on 'Alternatives to the Lex Protectionis as the Choice-of-Law Rule for Initial Ownership of Copyright', in: J. Drexl & A. Kur (eds.), *Intellectual Property and Private International Law*, IIC Studies, vol. 24, Oxford: Hart Publishing 2005, p. 289-307.

Hugenholtz saw his prior opinions about the database directive confirmed in several decisions of the European Court of Justice and published an analysis of these decisions, together with M.J. Davison in: 'Football fixtures, horse races and spin-offs: the ECJ domesticates the database right', *EIPR* 2005-3, p. 113-118. Further publications concerned 'The Implementation of Directive 2001/29/EC in The Netherlands', *Revue Internationale du Droit d'Auteur (RIDA)* 2005-2006 (October 2005), p. 117-147; 'Abuse of Database Right. Sole-source information banks under the EU Database Directive', in: Howard Shelanski, Francois Leveque (eds.), *Antitrust, Patents and Copyright*, Cheltenham: Edward Elgar 2005, p. 203-219; 'P2P and Copyright. Are Levies a Solution?', in: N. Bruun (ed.), *Intellectual Property Beyond Rights*, Helsinki: WSOY, 2005, p. 23-30; 'Copyright without Frontiers: is there a Future for the Satellite and Cable Directive?' in: *Die Zukunft der Fernsehrichtlinie / The Future of the 'Television without Frontiers' Directive*, Proceedings of the conference organised by the Institute of European Media Law (EMR) in cooperation with the European Academy of Law Trier (ERA), Schriftenreihe des Instituts für Europäisches Medienrecht (EMR), Band 29, Baden-Baden: Nomos Verlag 2005, p. 65-73.

Bostyn dealt with patent rights in several articles: 'DNA patents in Europe: Controversy remains', in: *The Ethics of Patenting Human Genes and Stem Cells*, Copenhagen: Danish Council of Ethics 2005, p. 22-49; 'Biotech Patents and the Future of Scientific Research', *Proceedings of the General Assembly Conference ALLEA* 2005, p. 29-47; 'No Cure without Pay?', Referral to the Enlarged Board of Appeal concerning the patentability of diagnostic methods', *EIPR* 2005, p. 412-419; 'Narrow trousers and narrow patents, a health risk? Product protection or purpose-bound protection for biotechnological inventions', *Bio-Science Law Review* 2005, p. 89-95.

McGonagle, together with M. Price published an 'Overview of the Survey of State Practice: 'Minority-Language Related Broadcasting and Legislation in the OSCE'' in: G. Jones (Series Editor), S. Holt & J. Packer (Guest Editors), *Mercator Media Forum* 8, Cardiff: University of Wales Press 2005, p. 32-83.

Dommering and Van Eijk edited '*The Round Table Expert Group on Telecommunications Law. Conference papers*', Amsterdam: Institute for Information Law, University of Amsterdam 2005.

5. Educational activities

In July 2005, the Institute organised its sixth annual Summer Course on *International Copyright Law*, in co-operation with the Eggens Institute for Post-Academic Studies. The course is annually taught in English by internationally acknowledged experts of copyright law, to a select group of practitioners, business lawyers, government officials, and scholars.

In the course of 2005, a definitive start was made with a Master of Information Law Course. The Institute provided a bouquet of seven courses to students of the Law Faculty of the University of Amsterdam: Media Law, Copyright Law, Industrial Property Law, Telecommunications Law, International Copyright Law, Patent Law, and the Law on Commercial Communications. Approximately 400 students altogether participated in these courses; more than 27 students wrote their doctoral theses under the supervision of Institute staff. In addition, Institute staff collectively offered an introductory course on Media Law to students of communications studies.

Several Post Graduate Courses were offered on Telecommunications and Media Law. The Institute participated in the Amsterdam Law School Courses in European Business Law.

6. Other important activities in 2005

In April, the Institute organised a round table conference, in cooperation with the European Audiovisual Observatory on 'Must carry' obligations. In May, the third INDICARE Workshop took place in Amsterdam, organised by the Institute and dealing with Fair DRM Use.

The traditional series of Institute Guest Lectures included Wouter Hins (Department of Public Law, University of Amsterdam) on *The Future of Public Broadcasting*, Wouter Gekiere (European Parliament) on *The European Directive on Services*, Ad van Loon (Dutch Cable Industry, Vecai) on *The End of the Broadcasting Era and its Consequences for Regulation*, Natali Helberger of the Institute on her thesis, *Conditional Access to Information*, Mei Ning

Yan (Department of Journalism of the Hong Kong Baptist University) on *The Regulation of Foreign Television in China*, Klaus Beekman (Department of Languages, University of Amsterdam) on *Poetical Opinions in Law and Literature*, Stefan Bechtold (Max Planck Institute) on *Peer-to-Peer and Product Design*, Eric Daalder (Pels Rijcken & Droogleever Fortuijn, Lawyers) on *Access to Government Information*, Joost Smiers (Utrecht Art School) on *Imagining a world without Copyright* and Jacob Kohnstam (Chairman of the Dutch Data Protection Authority) on *Data Protection in the Netherlands*.

Through different personal unions, the Institute for Information Law is involved in the editing and publication of two leading legal reviews: *AMI* (on copyright, media and information law) and *Mediaforum* (on media and telecommunications policy and law). Institute staff also regularly contribute to *IRIS* – Legal Observations of the European Audiovisual Observatory. Prof. Hugenholtz and Tarlach McGonagle represent the Institute on the *IRIS* editorial board. Sabina Gorini is IRIS co-ordinator, and contributed a large number of articles.

Institute staff members serve on various international boards and committees in the field of information law. Hugenholtz is editor-in-chief of the *Information Law Series* published by Kluwer Law International, and member of the Legal Advisory Board (LAB) of the European Commission, DG InfoSoc., a member of the ‘Fachbeirat’ of the *Max-Planck-Institut für geistiges Eigentum, Wettbewerbs- und Steuerrecht*, München and a member of the Wittem-Group on the Unification of European Copyright Law. Kabel is a member of the Scientific Committee of the International Ligue of Competition Law, Guibault functions as a correspondent for the German based *Computer Law Review International* and as a member of the Editorial Board of the Canadian *Cahiers de propriété intellectuelle*, Bostyn is co-editor of *The Journal of International Biotechnology Law*, Van Eechoud takes part in the International Working Group on Intellectual Property and Private International Law of the Max Planck Institut für Geistiges Eigentums- und Wettbewerbsrecht (München) and the Max Planck Institut für ausländisches und internationales Privatrecht (Hamburg).

Prof. Hugenholtz was a speaker at numerous international conferences, including among others the Conference on ‘Free Trade, Competition and the Enforcement of Intellectual Property Rights in a Global Economy’, at Maastricht University, on May, 19-20 where he spoke on ‘Internalising Competition Law: Sole-source databases under the EU Database Directive’. He was an invited speaker on ‘Open Content Licensing’, a Seminar on New Technologies and Distribution of Video Art, at De Balie, Amsterdam, April, 14 where he spoke on the ‘Pros and Cons of Levies’, and also at the PLS Seminar on ‘Licensing Digital Rights’, in London, on April, 27. On May 24, at the SURF Seminar in Utrecht, he spoke on ‘Towards a Science Commons? A Few Copyright Problems and More’. ‘Imagine a world without author’s rights’, was the subject of his keynote speech, at the XIX European Writers’ Congress, in Amsterdam, on October 8. On several international occasions, he spoke about ‘Copyright and P2P’ and about related problems on ‘Creative Commons and Author’s Rights’. At Cambridge University, on November 16, he lectured about data base protection.

Kabel was invited by the Council of Europe to speak on the ‘European Standards with respect to Borderlines between Consumer Information and Advertising,’ at the Council of Europe’s Congress in Albena (Bulgaria) on June 2 and also, on June 3, about ‘What could be expected as a result of the ongoing revision process of the European Convention of Transfrontier television and the Directive Television without Frontiers?’.

McGonagle lectured on ‘Minority rights and the ongoing quest for legitimacy’, during the Law Faculty Seminar Series, at the National University of Ireland, in Galway, on March 11. With his contribution on ‘Council of Europe approaches and legal developments under the European Convention on Human Rights’, he took part at the roundtable discussion *Combating racially motivated crime and hate crimes through legislation*, organised by the Irish Human Rights Commission and Amnesty International (Irish Section) in association with the (Irish) National Consultative Committee on Racism and Interculturalism, in Dublin Castle, on June 8. Furthermore, he spoke on ‘Diversifying opinion in the media’, at the Decision-makers Conference for the South Caucasus, Media Diversity Institute, at Vienna on July 30.

Bostyn spoke on ‘Patentability of Diagnostic Methods in Europe, the US and Japan’, at the IBC Conference, Pharmaceutical Patent Life Cycles, in London, on March 14 and on the following IBC conference at Brussels on September 27 and 28 where he spoke on ‘Biotech Patents in Europe After the EC Biotech Directive: A Blessing?’ At the Conference on ‘Free Trade, Competition and the Enforcement of Intellectual Property Rights in a Global Economy’, at Maastricht University, on May, 19-20, he spoke on ‘Compulsory Licensing: Remedy Against Hungry Biotech Patent Holders?’. ‘National security and export control in IP licensing’, was his contribution to the LESI Annual Meeting, at München, on June 15 and ‘Biotech Patents after the Biotech Directive’, to the DCB Seminar, at Sint-Martens-Latem in Belgium on November 25. He lectured also at the international WIPO Master Course in IP in Turin. Dommering gave an introduction to the concept of ‘Interoperability’ on the Annual Meeting of the International Bar Association Communication Group at Madrid on May 23. Van Eijk spoke on ‘Public Service Broadcasting and State AID’, at the EPRA-meeting in Budapest on October 20.

7. Documentation Centre

The Institute maintains a sophisticated and well-equipped *Documentation Centre*, which has been set up with generous funding by the Dutch Ministry of Education. The Documentation Centre specialises in (often hard-to-find) international periodicals in the field of information law, and unpublished reports. The Centre also operates an electronic database containing bibliographic information on publications in the domain of information law. The database is available online and free of charge at the Institute web site www.ivir.nl. In addition, the Documentation Centre publishes a current awareness periodical, which is distributed among the Institute staff and subscribers.